

KØBENHAVNS MUSEUM 2021

Slotsholmsgade/ Børsgade

KBM4918

Slots- og Kulturstyrelsens J.nr. 21/00918, 21/01471, 21/02451

Matrikel 7000a, Holmens Sogn, Sokkelund Herred, Københavns Amt

Sted- og Sb-nummer: 020306-1395

Museumsinspektør Christian Andreas Flensburg

Københavns Museum

Stormgade 20

1555 København V

Telefon: +45 33 21 07 72

E-mail: kulturarv@kk.dk

Hjemmeside: www.copenhagen.dk

Forsidebillede: IMG_0677: I200161. Oversigtsfoto/ Arbejdsfoto af ZT1490. *Københavns Museum.*

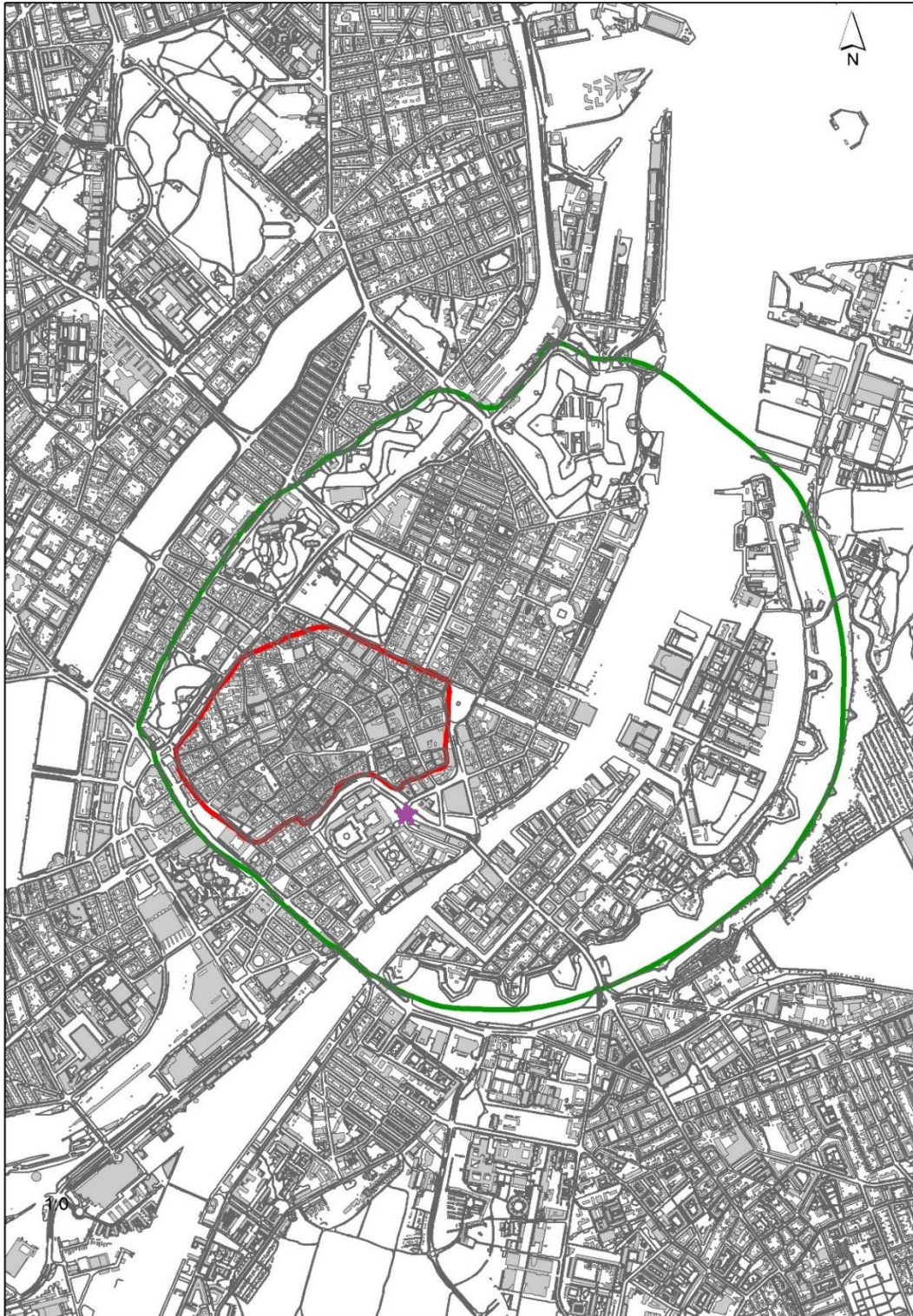
**KØBENHAVNS
MUSEUM**

**MUSEUM OF
COPENHAGEN**

© Københavns Museum 2020

Indholdsfortegnelse

1. Resumé	4
2. Undersøgelsens forhistorie	5
3. Administrative data	7
4. Udgravningsdata	8
5. Kulturhistorisk baggrund og topografi	9
6. Centrale problemstillinger	10
7. Udgravningsmetode	11
8. Undersøgelsens resultater	13
9. Sammenfatning	32
10. Fremtidigt arbejde	32
11. Litteratur	33
12. Fotoliste	34
13. Anlægsliste	45
14. Fundliste	54
15. Bilag 1	55

Figur 1. Oversigtskort over det berørte område med markering af selve forundersøgelsens placering (Lilla stjerne). *Københavns Museum*.

1 Resumé

Dansk:

I forbindelse med renovationen af vandledninger tilknyttet Christiansborg, hvor et nyt vandrør skulle burstes, i et allerede eksisterende vandrør, overvågede Københavns Museum gravearbejdet ved Slotsholmsgade, Børsgade, Holmens Bro og ud fra Holmens Kirke. Der var tale om i alt 10 nedslag af ikke sammenhængende felter og grøfte, af varierende dimensioner. Ved undersøgelsen blev der påtruffet omfattende moderne indslag, af rør – og ledningslægninger, i flere overlappende niveauer. Dertil mestendels moderne opfyldslag. Toppen af egentlige intakte historiske opfyldslag blev sporadisk påtruffet i 2-2,5m's dybde fra gadeplan, dertil enkelte træstrukturer der kunne stamme fra bolværker, samt et murstensfundament med kraftige kampesten. Denne tolkedes som at stamme fra Boldhuset omkring midt 1600-tallet. Stenfundamenter blev også påtruffet tæt ved Christiansborg i Slotholmsgade, men disse vurderes at have relation til de eksisterende bygninger. Samlet set bidrog undersøgelsen med et overblik over omfattende anlægsaktiviteter, som har været foretaget, inden den nye museumslov blev implementeret, såvel som hvilket niveau, man ved fremtidige undersøgelser i og omkring Slotsholmsgade/ Børsgade kan forvente at intakte lag ville optræde i.

English:

Due to the renovation of water pipes connected to Christiansborg, where a new water pipe was to be bursted, in an already existing water pipe, Copenhagen Museum monitored the excavation work at Slotsholmsgade, Børsgade, Holmens Bro and outside Holmens Kirke. There was a total of 10 impacts of non-contiguous fields and ditches, of varying dimensions. During the investigation, extensive modern elements, of pipe and wiring, were encountered in several overlapping levels. In addition to that, mostly modern fill layers. The top of actual intact historical fill layers was sporadic encountered at a depth of 2-2.5m from street level, in addition to some wooden structures that could have originated from bulwarks, as well as a brick foundation with strong boulders. This was interpreted as originating from the Boldhuset around the middle of the 17th century. Stone foundations were also found near Christiansborg in Slotholmsgade, but these are considered related to the existing buildings. Overall, the survey provided an overview of extensive construction activities that have been carried out before the new museum act was implemented, as well as the exact level, intact historical fill layers in and around Slotsholmsgade / Børsgade, could be encountered with future archaeological excavations.

Arkæologiske perioder:

1600-1900-tallet

Anlæg og fund:

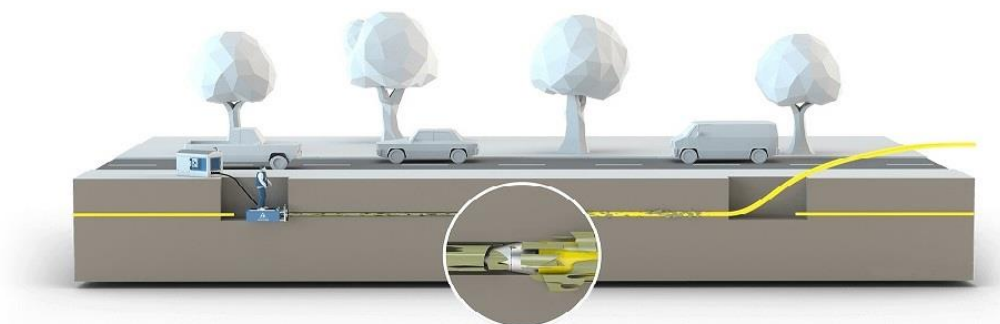
Fundamenter, bolværker, opfyldslag

Nøgleord:

Slotsholmsgade, Børsgade, Holmens Bro og ud fra Holmens Kirke, fundamenter, bolværker, opfyldslag

2. Undersøgelsens forhistorie

Ved krydset Børsgade/Slotsholmsgade samt på den vestlige del af Holmens Kanal, skulle den eksisterende vandledning renoveres. Renovationen skulle udføres ved at åbne op på hjørnet Børsgade/Slotsholmsgade, og burste rør over krydset til Holmens Bro. Med bursting menes at et eksisterende relevant rør lokaliseres og et nyt føres gennem dette maskinelt, hvorved det eksisterende rør sprækker og et nyt tager dets plads (Figur 2). Dette betyder også at man overvejende graver i felter og supplerer med grøfter.

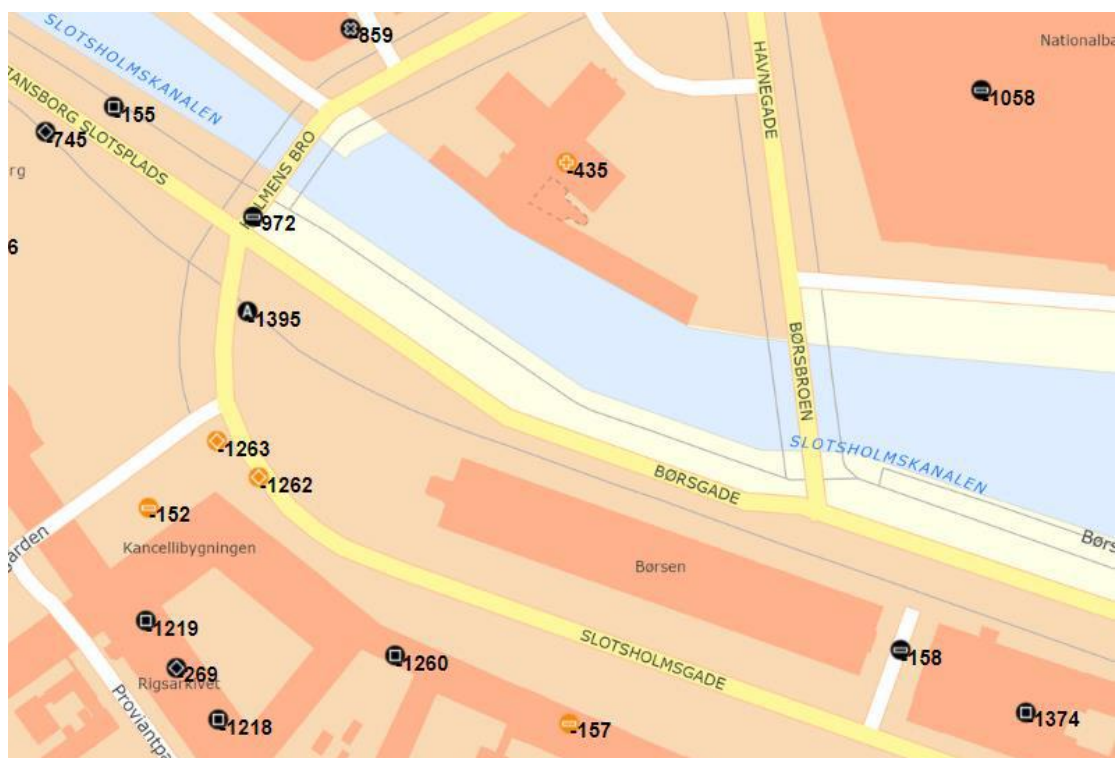

Figur 2. Grafisk udlægning af bursting metoden. *No-dig | Strib-Middelfart Entreprenørforretning A/S (sme-as.dk).*

Der skulle desuden renoveres på tværs foran broen, fra Børsgade til Christiansborg Slotsplads, samt på den anden side af broen, Holmens Kanal, langs Holmens Kirke. Da der var tale om en hovedfærdselsåre, ville arbejdet blive udført som natarbejde med enkelte dage som dagarbejde i starten.

Teknisk set blev det oplyst at der skulle graves, ved hjørnet Slotsholmsgade/Børsgade og øst for Holmens Bro. Nedgravningerne var oplyst til at være ca. 4m*1,5m, og i dybden ca. 1,6m. Der skulle også graves på tværs, ved overgangen til Holmens Bro, fra Børsgade til Christiansborg Slotsplads, i alt ca. 28m, 1m bredt og 1,4m dybt. På den anden side af broen, ad Holmens Kanal, skulle der anlægges grøft samt stik til Holmens Kirke, i alt ca. 25m langt, 1m bredt og i dybden 1,4m.

Der er tidligere i området gjort en række arkæologiske observationer (Figur 3).

Figur 3. Oversigt over tidligere arkæologiske lokaliteter nær ved og omkring det berørte område. Københavns Museum.

Nedenstående viser udvalgte arkæologiske lokaliteter med størst relevans:

Sb-nr.	Lokalitet	År	Beskrivelse
020306-859	Admiralgade	2019	Efter anmeldelse af gravearbejde på vestre side af Admiralgade ved udløbet i Holmens Kanal, blev der foretaget en besigtigelse. Der var anmeldt iagttagelse af store sten, som dog ikke var at se ved besigtigelsen. Der var fund af dyreknogeter, kridtpiber, trefodsgryder mv. Udgravningen var ca. 2m bred, 8m lang og ca. 1,5m dyb.
020306-972	Børsgade	1892	Fund af træanlæg fortolket som bedding eller slæbested. Gik fra Holmens Bro ca. 19m ind mod slottet. Indeholdt rester af rør og skibsside med klinknagler af jern. Dybest liggende del af anlæg var 6 fod (ca. 2m) over daglig vande, hvoraf nok en datering 1500-1600. I retning ind mod slottet fandtes kampestensbelægning.
020306-1262	Slotholmsgade 4	1920	Arkæologisk besigtigelse ved udgravning til telefonbrønd i 1903. På afsatte punkt fandtes en trævandrende, bestående af en aflang firkantet plankekonstruktion, hvis formål var at lede vand fra voldgraven omkring Københavns Slot til Børsgraven. Den var 1.5m under gadeniveauet og 1.60m høj og i den var ca. 1m

			vand. Den var 1.45m bred og fortsatte umiddelbart i N-S retning. Det kunne dog ikke ses hvor langt den fortsatte, men formentlig ret langt. Der er tale om "Neue Renne" fra 1698.
020306-1263	Slotholmsgade 4	1921	Fund af "Boldhuset" og "Neue Renne" i forbindelse med udgravning til træbeplantning. Boldhuset, som den nuværende kancellibygning fra start 1700-tallet afløste, havde ligget længere ude mod Christiansborg Slotsplads og dets fundamenter fandtes ved denne undersøgelse. Det lå på svære kampesten og ovenpå lå gule mursten i Flensborg-format. Det var opført i 1648. Udenfor Boldhusets østmur lå Neue Renne.

På denne baggrund blev det besluttet at foretage en overvågning i forbindelse med det aktuelle jordarbejde, for at afdække eventuelle spor af bebyggelse eller anden aktivitet fra forhistorisk og historisk tid.

3 Administrative data

- 07.12.2020 Bygherre giver besked om planlagt anlægsarbejde.
- 26.01.2021 Københavns Museum udfører arkivalsk kontrol af det berørte areal.
- 27.01.2021 Københavns Museum informerer bygherre om, at der er mulighed for fund af arkæologiske lag og jordfaste fortidsminder i arbejdsområdet.
- 27.01.2021 Københavns Museum sender budget 1 til godkendelse hos SLKS.
- 29.01.2021 SLKS godkender budget 1. Budget 1 videresendes til bygherre til godkendelse.
- 08.02.2021 Bygherre oplyser om ændrede forudsætninger ved anlægsarbejdet.
- 22.02.2021 Slutregnskab for budget 1 sendes til godkendelse hos SLKS.
- 02.03.2021 SLKS godkender slutregnskab for budget 1.
- 11.02.2021 SLKS modtager budget 2 til godkendelse.
- 12.02.2021 SLKS godkender budget 2. Budget 2 sendes videre til godkendelse hos bygherre. Bygherre godkender samme dag.
- 10.03.2021 Budget 3 sendes til godkendelse hos SLKS. Budget 3 godkendes samme dag af SLKS. Budget 3 sendes til bygherre til godkendelse. Bygherrer godkender samme dag.

Undersøgelserne er bekostet af HOFOR som bygherre jf. Museumslovens § 26 stk. 2, 1. pkt. om arkæologiske undersøgelser i forbindelse med bygge- og anlægsarbejder. Entreprenøren på jordarbejdet var NCC.

Beretningen og al kommunikation med bygherre, Slots- og Kulturstyrelsen og andre interessenter forbundet med undersøgelsen er at finde i museets sagsregistreringsdatabase, og sagsakter m.v. er desuden lagt i eDoc under administrativsag 2021-0025394, 2021-0028297, 2021-0048164, 2021-0075029.

Originaldokumentation og genstandsmateriale opbevares hos Københavns Museum. En elektronisk kopi af beretningen sendes til bygherre og vil desuden blive gjort offentlig tilgængelig på Slots- og Kulturstyrelsens nationale online register, Fund og Fortidsminder.

4 Udgravningsdata

Undersøgelsen blev startet 08.02.2021 og afsluttet 24.03.2021. Deltagere i feltarbejdet var Christian Andreas Flensborg og Nanna Rosengaard Jensen.

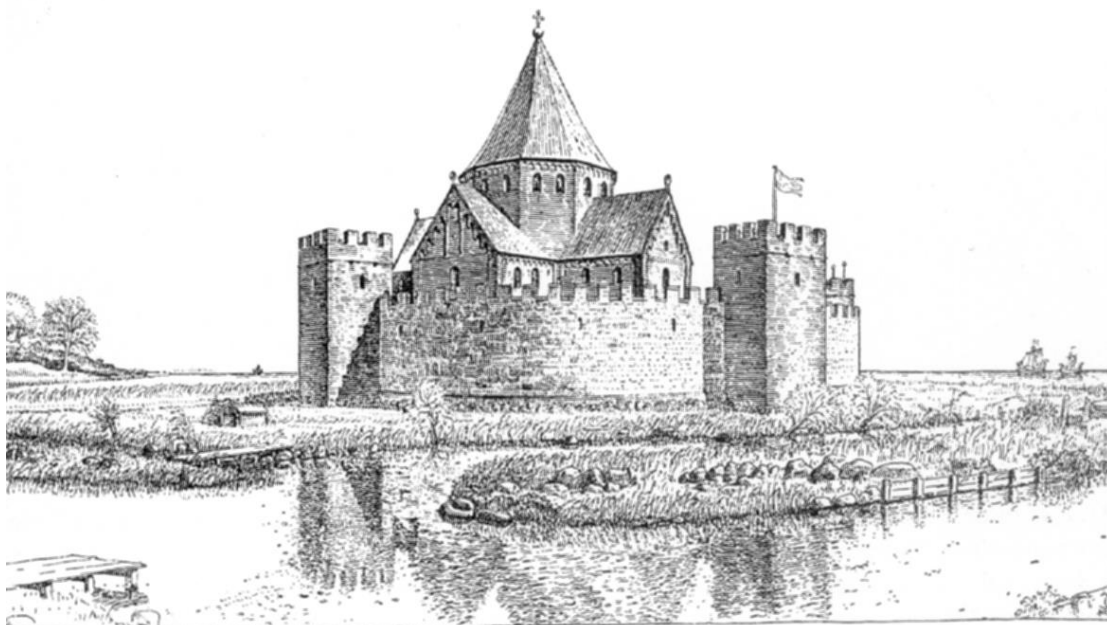
Feltarbejdet blev varetaget af Københavns Museum med museumsinspektør/arkæolog Lena Diana Tranekjer som sagsbehandler. Udgravningsleder og beretningsansvarlig var museumsinspektør/arkæolog Christian Andreas Flensborg.

KBM-nr. og Internt sagsnummer	4918/ 4272
Slots- og Kulturstyrelsens journalnr.	21/00918, 21/01471, 21/02451
Amt	Københavns Amt
Herred	Sokkelund
Kommune	København
Kvarter	Middelalderbyen
Sogn	Holmens
Periode for feltarbejde	08.02.2021 – 24.03.2021
Arkæologer	Christian Andreas Flensborg, Nanna Rosengaard Jensen
Areal (m2)	131,02m2
Volumen (m3)	258,38m3
Koordinatsystem	DKTM 3/ ETRS89/ KP2000 Zealand
Højdesystem	DVR 90
X-koordinater	-
Y-koordinater	-
Meter over havet	Ca. 3,25m
Bygherre	HOFOR
Hovedentreprenør	NCC

Figur 4. Administrative data og udgravningsdata.

5 Kulturhistorisk baggrund og topografi

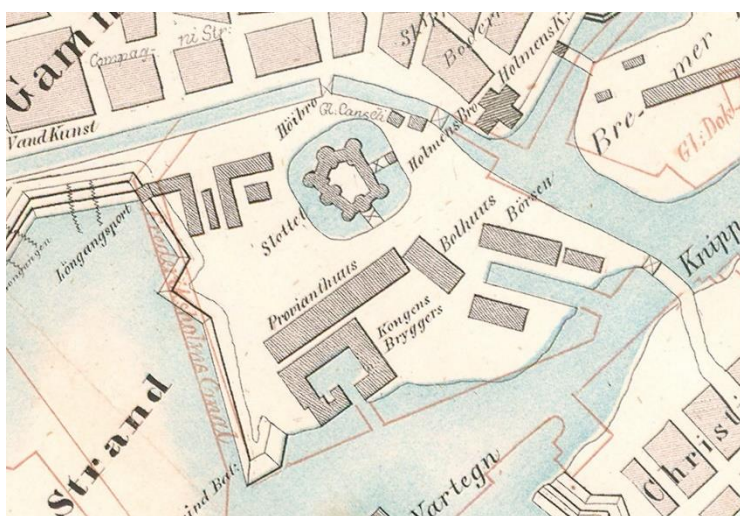
Lokaliteten KBM4918 Slotsholmsgade/ Børsgade befinder sig ved Slotsholmen. Denne er et resultat af mange århundredes byplanlægning. Øen er sammenlagt af flere mindre holme og på den største, Strandholmen, byggede Absalon sin borg. Denne nævnes første gang i Pave Urban III's stadfæstelsesbrev af 1186 (Figur 5).

Figur 5. Absalons borg liggende lavt i terrænet. <https://www.lexabc.dk/87/absalons-borg>.

Både borgen og holmens daværende udstrækning er arkæologisk erkendt ved tidligere undersøgelser i midt 1980'erne. Oprindeligt hævede Strandholmen sig kun ca. 0,7m over havets overflade. Da Strandholmen var så lavt beliggende, blev der ved storm og højvande aflejret strandsand over strandtørven. I dag ligger terrænet omkring slottet gennemsnitligt 3,25m over dagligt vande, dvs. mere end 2,5m over den oprindelige Strandholms overflade. Projektområdet ligger syd for denne holm, på samme område for de gentagende udvidelser af øen og om- og tilbygningerne herpå, foretaget af skiftende konger.

Her var det især Christian den IV der satte sit præg på området (Figur 6). Opfyldningen og opførelsen af Christianshavn samt opførelsen af Børsen i begyndelsen af 1620'erne betød, at Slotsholmen blev mere og mere inddraget i selve byen, frem for at ligge som en isoleret ø ud for byens havn (i dag Gammel Strand og Ved Stranden).

Figur 6. København før belejringen 1658. <https://historiskatlas.dk/>.

Flere broforbindelser blev oprettet, og der blev anlagt privat, borgerlig bebyggelse ud mod Gammel Strand. Slotsholmen blev adskilt fra Sjælland af "Gammelbodedybet", af bl.a.

Holmens Bro. Den ligger mellem Slotsholmen og Bremerholmen og nævnes første gang i de skriftlige kilder i 1585. Her var der i 1872 fund af et træanlæg, der tolkedes som bedding eller slæbested. Dateringen blev skudt til 15-1600-tallet. Der var desuden fund af stenbelægning, der gik ind mod slottet (SB-nr.: 020306-972). Bremerholmen var en mindre ø, der allerede i 1500-tallet blev landfast med Sjælland. Herpå lå skibsværft, ankersmedje mm. Ankersmedjen er nu Holmens Kirke, efter at Christian den 4. ombyggede den, og fik den indviet til flådens kirke i 1619. Bremerholmen skiftede navn til Gammelholm i slutningen af 1600-tallet, da havne og værft flyttes til Nyholm. Ved Admiralgade er der fund af kulturlag indeholdende affald fra 1600-1700-tallet (SB-nr.: 020306-859).

6 Centrale problemstillinger

Forundersøgelsen i form af en overvågning, havde et stort potentiale for at påtræffe jordfaste fortidsminder, som kunne understøtte, samt bidrage med ny viden om udviklingen af området. Inden for det implicerede areal viste kortmaterialet og tidligere observationer, at der var potentiale for at påtræffe dele af "Neue Renne", hvis formål var at lede vand fra voldgraven omkring Københavns Slot til Børsgraven, samt konstruktioner fra denne. Desuden var der sket bygningsmæssige omlægninger af området, hvilket bevirkede at der kunne findes fundamentsrester og gammel vejbelægning. Dette var især interessant, da der var begrænset kendskab til områdets skiftende bygninger. Desuden var der potentiale for at studere Slotsholmens og Bremerholms opfyldningshistorik. Langt størstedelen af det nutidige Slotsholm og dele af den tidligere Bremerholm bestod af opfyldninger. Det var kendt, at Christian den IV iværksatte en massiv opfyldning og udbygning af Slotsholmen i begyndelsen af 1600-tallet. Det har midlertidig aldrig været dokumenteret fyldestgørende, om hvorvidt en opfyldning kunne være startet tidligere. Dermed var det ikke utænkeligt, at opfyldningerne pågik, helt tilbage fra da holmen oprindelig blev beboet. For at få mulighed for at datere opfyldshistorikken, blev der budgetteret med samples til soldning. Igennem disse, søgtes samtidig at afklare hvilken type anvendelsesmateriale som har indgået i områdets opfyldning og eventuelle lokale aktiviteter. Da der samtidig var mulighed for at påtræffe træværk i form af bolværker, vandledninger mm. på begge sider af Holmens Bro, budgetteredes med dendrokronologiske prøver. Samtidig har Slotsholmen formentlig haft en væsentlig faktor for byens forsvar, i hvert fald siden Absalon opførte en borg på stedet. Der var skriftlige kilder fra 1500-tallet, som omtalte en kongelig slotsvold på Slotsholmen, men den var der ingen nærmere kendskab til beliggenhedsmæssigt, ej heller hvordan denne var konstrueret og hvem der iværksatte arbejdet. Således var der mange arkæologiske problemstillinger som kunne blive belyst ved den indeværende undersøgelse. Disse faldt ind under Københavns Museums forskningsstrategi "Byplanlægning, stad og befæstning" hvor bl.a. byens udvikling og funktion belystes og dersom det samtidig var muligt at belyse inddæmningerne og havnemæssige aktiviteter på denne del af Slotsholmen, samt det tidligere Bremerholm, berørtes også "København, porten til verden: opland-kyst-hav".

7 Udgravningsmetode

Det arkæologiske arbejde bestod i en række overvågninger i flere etaper af felter/ grøfter. Efter at de udlagte arealer var opskårede, blev disse opgravet med minigraver. Skovlbredderne udgjorde 30-40cm brede planeringsskovle (Figur 7). Der blev i alt trukket 10 stk. felter/ grøfter, dette inklusive behov for at gentage processen og udvide disse, dersom det ofte var vanskeligt at lokalisere det implicerede rør. Felterne/ grøfterne havde følgende omtrentlige varierende dimensioner angivet i kvadratmeter (Se også figur 9 for oversigt):

ZT1000: 12,7m²
ZT1013: 2,3m²
ZT1022: 10m²
ZT1120: 3,8m²
ZT1225: 7,1m²
ZT1253: 38,8m²
ZT1490: 2,1m²
ZT1522: 3,5m²
ZT1568: 5,6m²
ZT1588: 44,3m²

Stratigrafier blev overvejende fotodokumenteret og registreret på lagark. Entreprenøren gjorde kortvarige ophold i anlægsarbejdet i forbindelse med den arkæologiske dokumentation. I den forbindelse blev der ordnet formalia i henhold til den gældende aftale med HOFOR for standsning. Det var nødvendigt at spuse fortløbende og hurtigt, som følge af gentagende risiko for nedstyrtningssfare. Spunsningen var ofte særdeles trang i forhold til at kunne færdes i felterne/ grøfterne (Figur 8). Det var desuden en udfordring med afspærringerne i forhold til trafikken, da arbejdet ofte foregik ude i hovedvejene.

Felterne/ grøfterne, lag, prøver, træstrukturer, stenstrukturer, recente indslag og fund, blev indmålt digitalt med museets GPS (model Trimble R6 med tilhørende TSC2 håndholdt dataenhed). Indmålte kontekster har ved opmålingen fået allokeret et unikt identifikationsnummer, genereret af GPS-systemet. Informationerne kunne derefter importeres til IntraSIS¹.

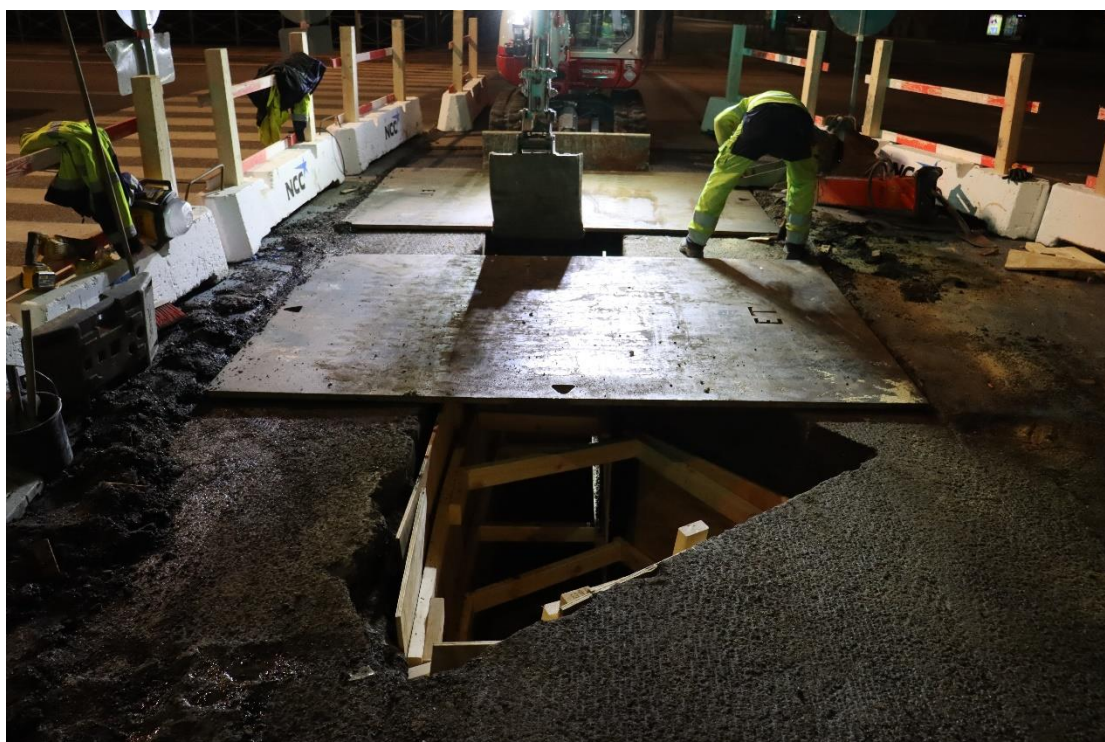
Der blev indsamlet enkelte fund fra undersøgelsen, der efterfølgende blev hjemtaget til museet med henblik på videre gennemgang. Indsamlingsstrategien bestod i at repræsentative fund skulle hjemtages ved erkendelse af intakte arkæologisk relevante lagstrukturer.

Der blev udtaget dendrokronologiske prøver til naturvidenskabelige analyser.

¹ IntraSiS Explorer systemet er udviklet af det svenske kulturministerium og benyttes i forbindelse med indsamling, relatering, strukturering samt arkivering af data.

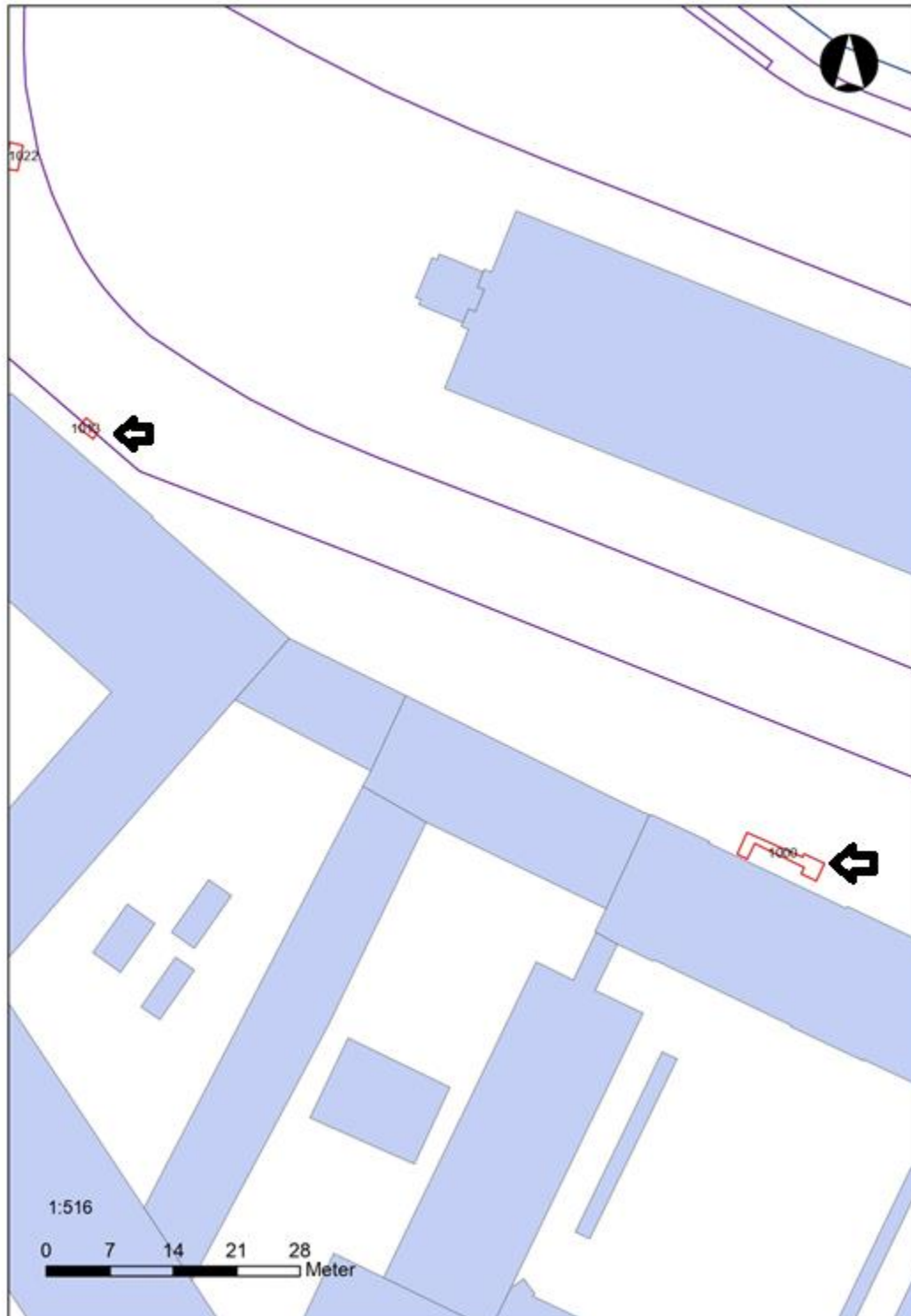
Figur 7. IMG_0527: I200013. Arbejdsfoto af NCC som graver ZT1022. Københavns Museum.

Figur 8. IMG_0636: I200120. Arbejdsfoto, tildækning af ZT1253 nordlige.

Vedr.: ZT1000 og ZT1013

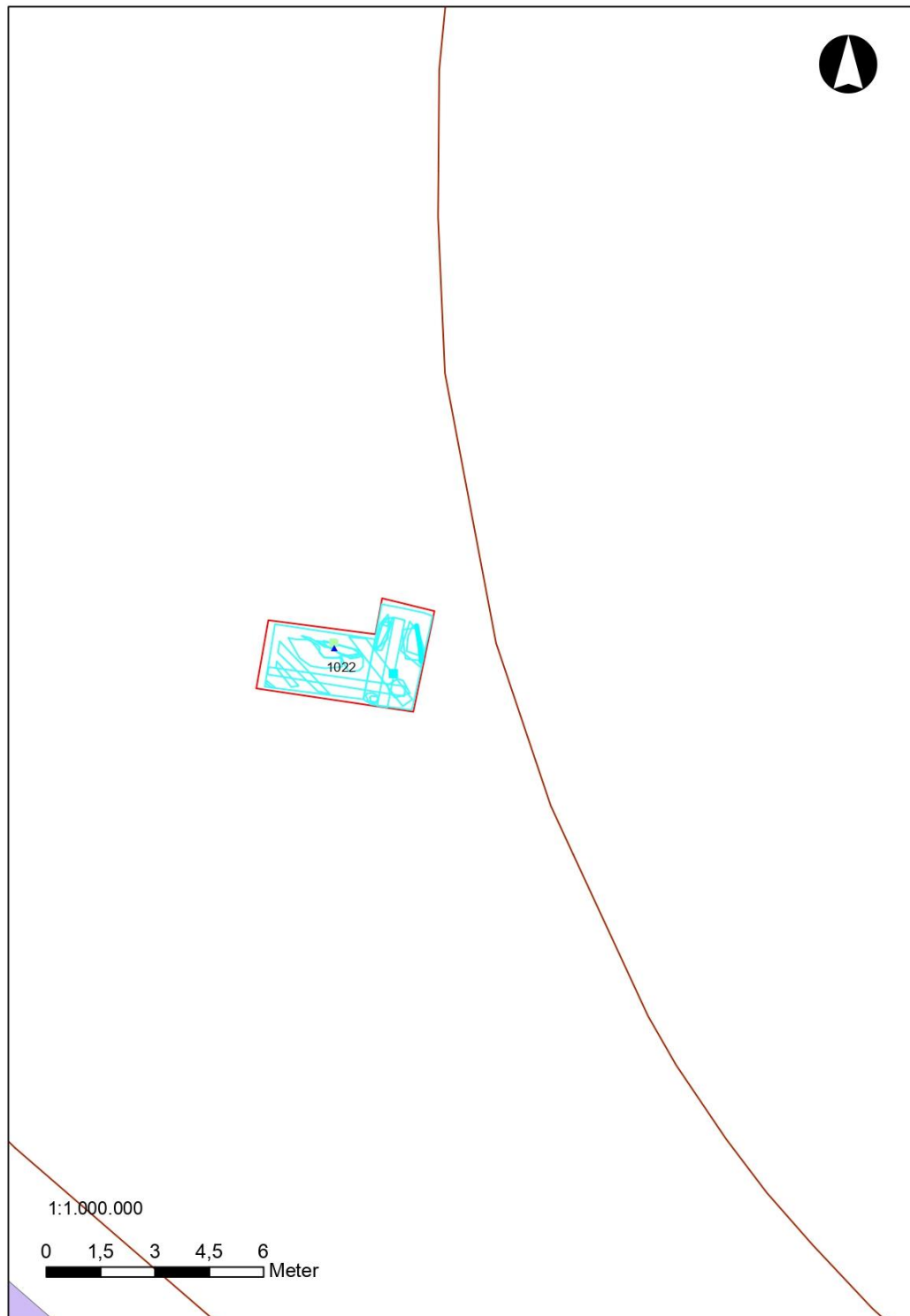
ZT1000 og ZT1013 (Figur 10) blev gravet ud fra bygningerne i ca. 1 meters dybde. Disse bestod udelukkende af stabilgrus og afrettersten samt moderne opfyld såsom plastikaffald og teglsten. Det moderne opfyld blev registreret som SD2021. Dertil var der rør og kabler som fulgte grøftens udstrækning.

Figur 10. ZT1000 og ZT1013 (sorte pile). *Københavns Museum.*

Vedr.: ZT1022

ZT1022 blev gravet ned til 1,5-2,5m's dybde. Feltet lå i svinget mellem Slotsholmsgade og Børsgade (Figur 11).

Figur 11. ZT1022. Københavns Museum.

ZT1022 var påvirket af omfattende moderne indslag, registeret som 6 krydsende el, vandrør og en kapelkasse af beton. Mestendels af lagene udgjordes af SD1025, ned mod den fulde gravedybde. SD1025 var et homogent gråbrunt sandet og gruset lerlag, som indeholdt enkelte inklusioner af løse munkesten og lidt flensborgsten, moderne metalrester og løse dyreknogler. Det blev ganske hurtigt klart, at tilstedeværelsen af løst liggende munkesten og flensborgsten formodentligt stammede fra et underliggende fundament, påvirket af flere perioders moderne anlægsarbejde (Figur 12). Arbejdsfolkene blev i den forbindelse bedt om at gå forsigtigt til værks således, at fundamentet kunne eksponeres mest muligt.

Figur 12. IMG_0543: I200029. Rester af fundament anes til venstre, med tværgående rør igennem hele grøften samt kabelboks af beton. *Københavns Museum*.

Ved eksponering viste fundamentet sig som forventet at være svært beskadiget af moderne anlægsarbejde. Den blev derfor registeret i sektioner: SS1053, SS1060, SS1079, SS1088, SS1160, SS1165 (Der henvises til anlægslisten i afsnit 13 for detaljeret beskrivelse af de enkelte sektioner. Se også figur 13 og 14). SS1165 var så svært tilgængelig af eksisterende rør, kabler og betonkasse, at denne kun kunne registreres med et enkelt punkt og fotograferes ved besvær. Fundamentet udgjorde samlet set en NØ-SV orienteret række af 40-60cm i diameters svære kampesten med diffuse sammenbraste skifter af store teglsten, tæt ved munkestensstørrelse, holdt sammen af opløst kalkmørtel. Som nævnt bestod det omgivende sediment mod bunden af SD1025, dog med undtagelse af en beskeden kulturlagsrest beliggende over SS1079 registeret som SD1109. Denne udgjorde mørkt homogent leret organisk sand, som indeholdt inklusioner af trækul, mørtelrester fra SS1079, et enkelt skår af yngre rødgoods, rødt tegl, og ildpåvirkede træstumper. Tilstedeværelsen af yngre rødgoods kunne pege mod ultimo 1600-tallet, dog skal dette tages med forbehold grundet de mange forstyrrelser. Fundamentet, navnlig den sektion registeret som SS1088 blev registeret over et lag der tolkedes som et sættelag, SD1067. Denne udgjorde mørkt heterogent brungråt til plettet gråsort let sandet ler med inklusioner af trækul og røde teglbrokker. Sættelaget var ligeledes kun sporadisk bevaret og kunne ikke undersøges yderligere, dersom at gravearbejdet ikke skulle fortsættes dybere og dersom, at der i det meste af grøften blev påtruffet yderligere underliggende rør, i niveau med sættelaget. På nært et par enkelte kampesten som var nødt til at blive optaget i forbindelse med rørarbejdet, blev det meste af fundamentet bevaret *in situ*.

Figur 13. IMG_0550: I200036. Kampestenene: SS1079, SS1088. Kulturlagsrest: SD1109 og sættelag/funderingslag: SD1067. *Københavns Museum*.

Figur 14. IMG_0574: I200069. SS1160 til venstre. Og SS1165 til højre. *Københavns Museum*.

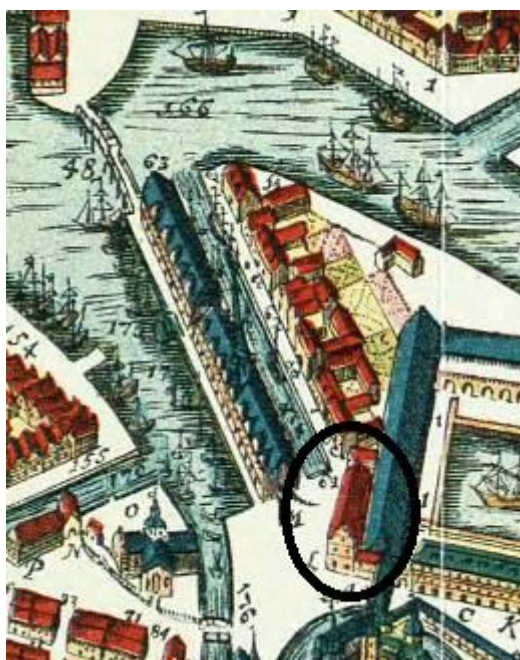
Ved udvidelse af ZT1022 mod nord således at grøften dannede en L-form kunne man ane sporadiske fyldskifter forstyrret af det massive rør SM1049, der løb tværs gennem feltet. Denne del af feltet var gravet ned i omkring 2m's dybde. Som følge af nedstyrtningsfare, blev disse indmålt og fotodokumenteret, men ikke tegnet. Inklusivt de lag der var synlige i feltets sider (Figur 15). Der var tale om følgende observerede lag: SD1168 som var et

opfyldningslag registeret som homogent mørkt gråbrunt leret sand, som indeholdt lidt røde og gule teglsten. Under dette optrådte SD1174 som var et heterogent nedbrydningslag/ brokkelag bestående af fragmenterede munkesten/ røde teglsten og mørtel. Under SD1174 blev der observeret et brandlag (SD1181), registeret som et tyndt homogent sort lag bestående af trækul og sod. Sporadisk kunne derunder anes et sandlag (SD1183) der tolkedes som et udjævningslag, registeret som heterogent gråbrunt og leret sand med plamager af gråblåt leret sand. I bunden kunne yderligere rester af sættelaget SD1067 anes, der ligeledes var pletvist synlig under kampestensfundamentet.

Figur 15. IMG_0584: I200069. SØ profil i ZT1022, i relation til førnævnte lag. *Københavns Museum.*

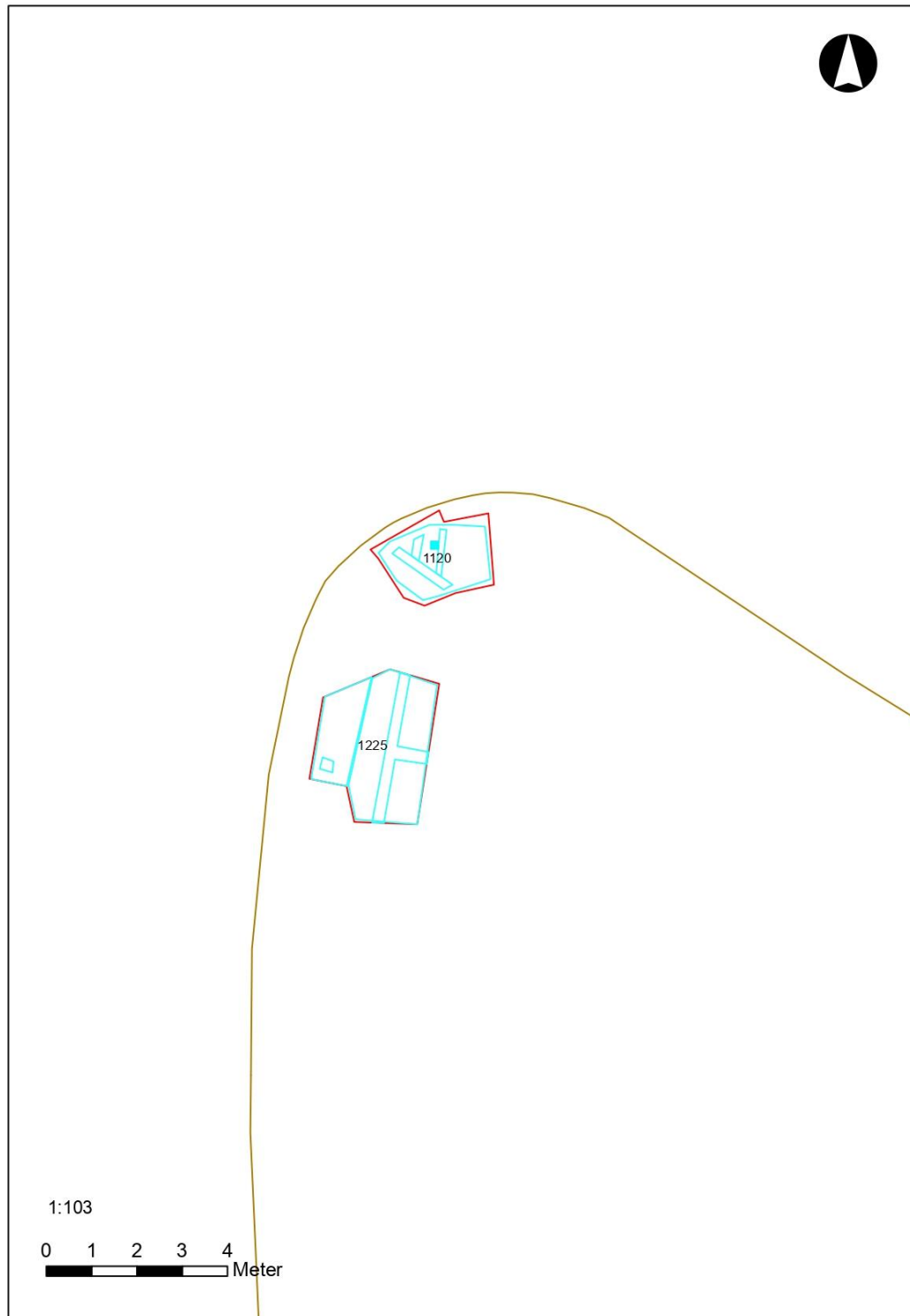
På baggrund af fundamentets placering i relation til kortmateriale (Figur 6 og 16) og i forhold til et lignende kampestensfundament påtruffet netop i vejsvinget mod Børsgade fra Slotsholmsgade 4 (SB-nr.: 020306-1263), tolkes fundamentet som en tilbageværende genfundet rest fra Boldhuset, fra medio 1600-tallet. I SØ-delen af ZT1022 hvor lagene SD1168, SD1174, SD1181, SD1183 og dertil SD1067 blev observeret, formodes disse at repræsentere pletvise bevarede intakte lag der muligvis kunne hænge sammen med sløjfningen af Boldhuset, hvor denne muligvis gik til i en ildebrand. De moderne anlægsaktiviteter har tilsyneladende eksponeret fundamentet ad flere omgange, hvorfor for eksempel vejforhold og graveaktiviteter, har beskadiget det yderligere hen over åren

Figur 16. Boldhuset markeret med sort cirkel. Resens kort "Hafnia 1674". *Det Kongelige Bibliotek.*

Vedr.: ZT1120 og ZT1225

ZT1120 og ZT1225 blev gravet op til hvor Børsgade har sit forløb og Slotsholmsgade sit udløb ved Christian den IV's statue (Figur 17). Begge blev gravet ned til ca. 1,5m's dybde fra gadeniveau.

Figur 17. ZT1120 og ZT1225. *Københavns Museum.*

ZT1120 indeholdt flere tværgående moderne ledninger og rør i form af SM1136, SM1140 og SM1144. Dertil et underliggende betonfundament SM1148. ZT1120 var fyldt op med det recente opfyldslag SD1127. Denne blev registeret som homogent brungråt leret gruset sand med enkelte inklusioner af murbrokker i standardstørrelse (228x108x54mm).

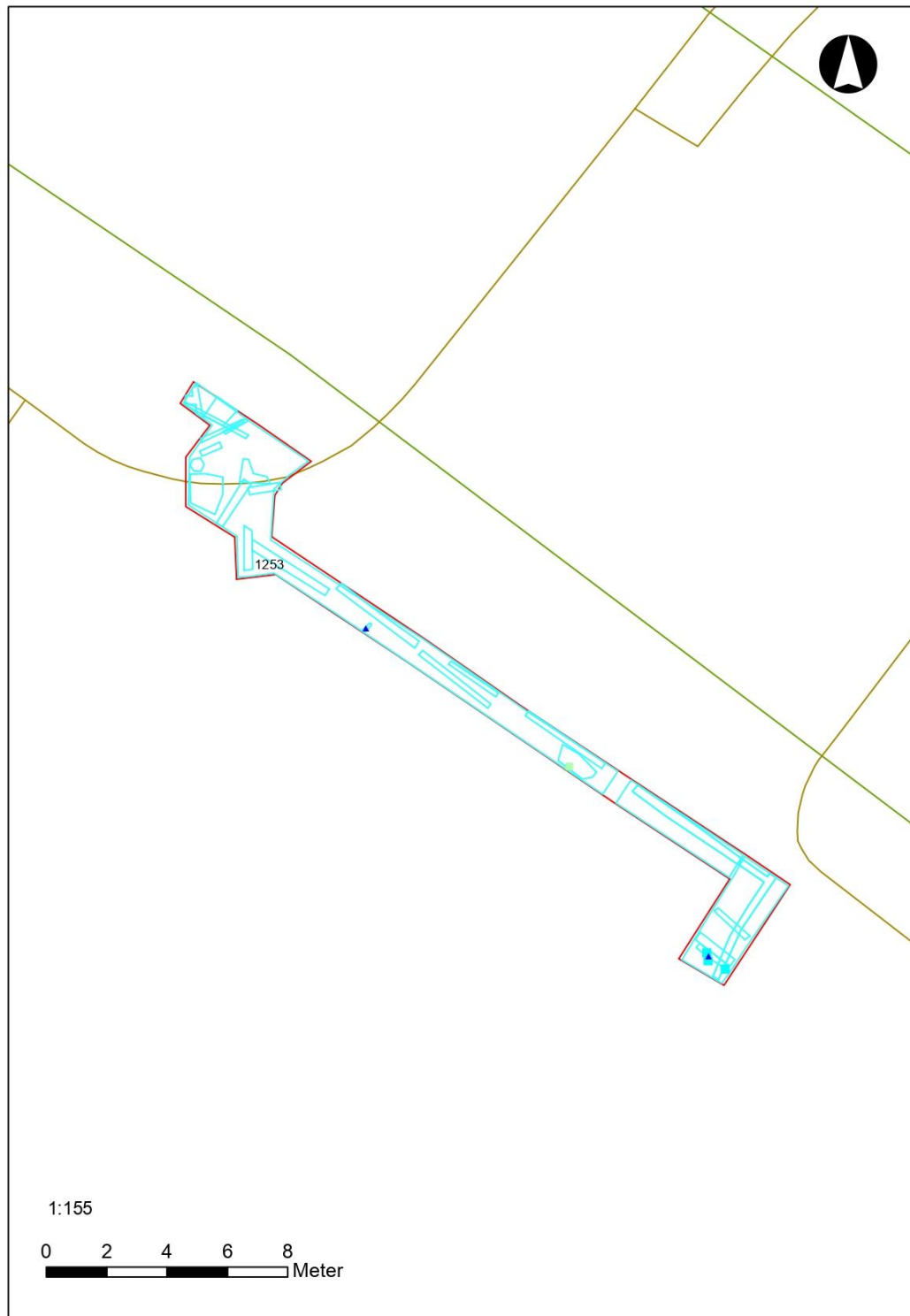
ZT1225 indeholdt moderne rørlægning i form af SM1245. Dertil det recente opfyldslag SD1229 i den østlige del som udgjorde homogent gråbrunt sandet ler med inklusioner af rødt tegl, småsten, lidt knogler og fragmenteret yngre rødgoods samt kalk. I den vestlige del optrådte det recente opfyldsfyldslag SD1233, denne blev registeret som heterogent gråbrunt og grågult sandet og leret grus, med inklusioner af rødt og gult tegl, keramikkloak fragmenter samt plamager af gule sandlommer. Under SD1233 og i SV delen, optrådte et mindre brokkelag (SD1237), der dog mestendels kunne anes i profilen. Denne blev registeret som indeholdende fragmenterede røde tegl, måske også lidt flensborgsten med mørtel, dog overvejende i standardstørrelse. Se figur 18.

Figur 18. IMG_0598: I200083. Oversigtsfoto ZT1225, og SM1245 stikker ud af profil forinden fuld eksponering. *Københavns Museum.*

Vedr.: ZT1253

ZT1253 blev gravet på tværs af Holmens Bro, parallelt med Børsgade i 2-2,5m fra gadeniveau (Figur 19).

Figur 19. ZT1253. Københavns Museum.

ZT1253 bar præg af omfattende indslag af for eksempel moderne ledninger, vandrør, kabelkasser og kloakeringer.

ZT1253's østlige del indeholdt ca. 2m's recent opfyld i form af SD1257 som udgjorde heterogent gråbrunt og grågult opblandet stenet/gruset leret sand. Denne var det samme som SD1300 der fortsatte mod vest i grøftforløbet

Under SD1257 blev en horisontal træplanke ST1284 påtruffet (Figur 20). Denne var NV-SØ orienteret, parallelt med Holmens Kanal. Planken var i god bevaringstilstand ca. 120x21x7,5cm og spejkløvet med kløvningsspor. Umiddelbart tolkedes ST1284 enten som hammerbånd, jordanker eller stræktømmer fra et bolværk. ST1284 var kun synligt på tværs af den østlige del af grøften og blev i den østlige profilvæg skåret af røret SM1297. Forholdene at dokumentere ST1284 under var yderst vanskelige og trange, som følge af overliggende krydsende rør og ledninger. Der blev udtaget en dendroprøve fra ST1284 i form af PD1296 og sendt til Aoife Daly med henblik på årringsdatering. Desværre kunne samplet ikke dateres, men dog artsbestemmes til fyrretræ (*Pinus sp.*). Dette placerer planken relativt i tid til ultimo 1700-tallet og fremad, hvor fyrretræ blev importeret eller dyrket lokalt. ST1284 blev bevaret *in situ* på nær den hjemtagne dendrokronologiske prøve. Sedimentært lå ST1284 i et lokalt opfyldslag (SD1294). Denne blev registeret som homogent gråbrunt løst til mellem sandet ler med moderate mængder af småsten. Under planken blev et blålerslag påtruffet i form af SD1298. Denne udgjorde heterogent gråblåt sandet ler med enkelte lyse plamager af sand. Formodentligt var dette et funderingslag. Fundet af planken indikerede dermed *in situ* bevaringsforhold ca. 2m under gadeniveau ved Holmens Bro for faste fortidsminder.

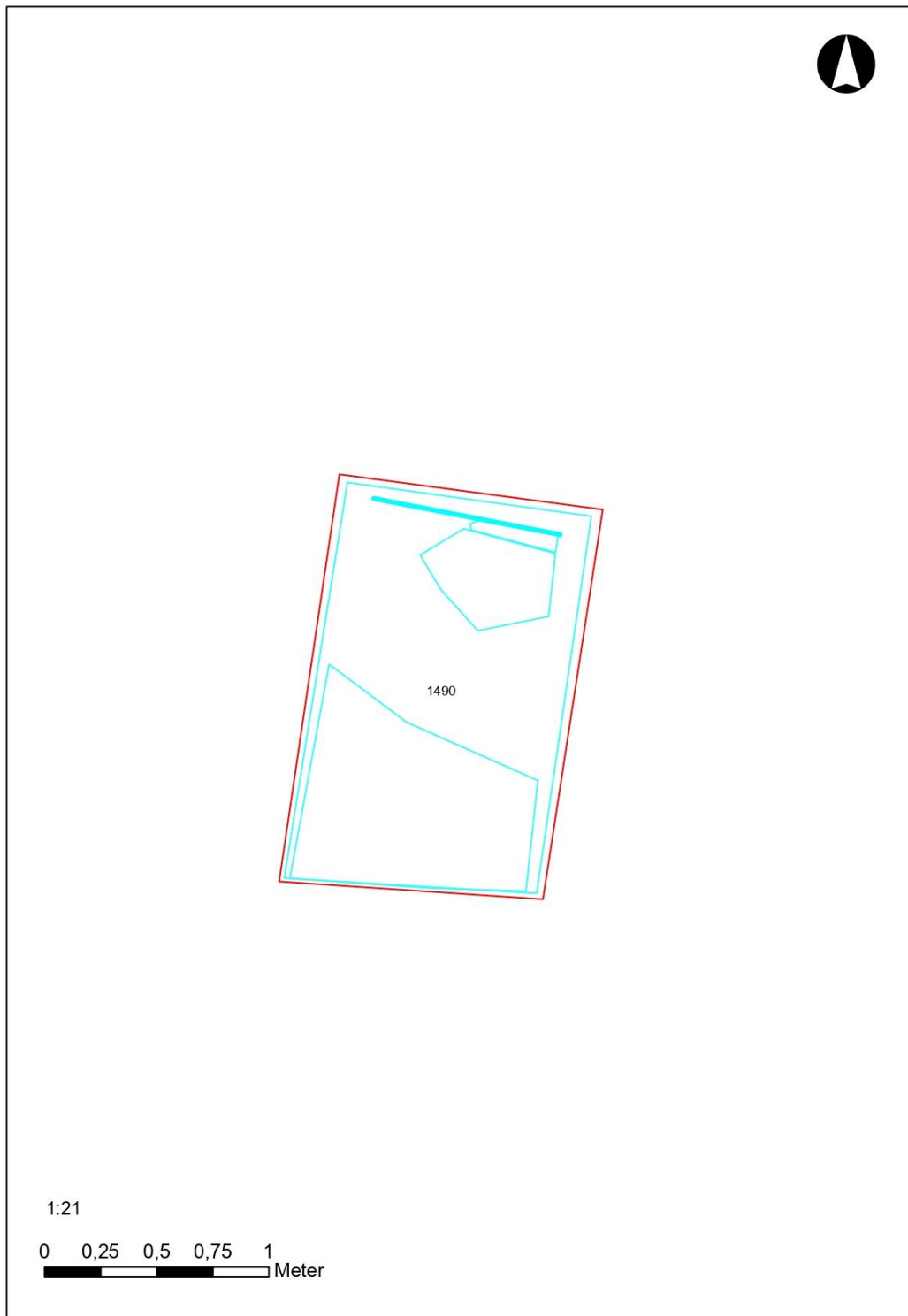
Figur 20. IMG_0614: I200099. ST1284 planke, ligger i SD1294, afrenset. Københavns Museum.

I det resterende af grøften ZT1253 forsættende mod NV var stratigrafien overvejende simpel, med samme type opfyld ned til 2m's dybde i form af SD1329, som bestod af homogent lyst gråbrunt leret sand, indeholdende småsten og rødt tegl. Dertil kommer dens variation SD1300, som udgjorde heterogent gråbrunt og grågult opblandet stenet til gruset leret sand. Enkelte steder blev der påtruffet mindre plamager af et formodet funderingslag, i bunden af ZT1253, i form af SD1393. Denne udgjorde homogent gråbrunt til gult, kompakt stenet ler. Som udgangspunkt var laget ikke fundførende med undtagelse af 1 stk. løst liggende lædersko (X4:F1401) samt teglfragmenter og enkelte fragmenter af yngre rødgoods.

I den del af ZT1253 liggende ude i kørselsvejen blev der i bunden af opfyldslaget SD1329 påtruffet en opløst, vandretliggende træpæl (ST1344) der tilsyneladende har været bragt ud af sin oprindelige kontekst ved senere tiders rør og ledningsarbejde. ST1344 havde en cirkulær form og med dimensionerne 110x12cm. Den ene ende var skåret over med moderne værktøj, mens den anden var knækket. Der blev hjemtaget en prøve til dendrokronologisk analyse hos Aoife Daly, PD1351, der desværre ikke kunne datere den, men dog artsbestemme denne til fyrretræ (*Pinus sp.*) ligesom ved ST1284. Dybdemæssigt lå ST1344 i samme niveau som ST1284, dvs. ca. 2m fra gadeplan, hvorfor det er rimeligt at antage, at de formodentligt begge hidrører aktiviteter forbundet med bolværker/ havne.

Vedr.: ZT1490

ZT1490 blev gravet ned til 1,5m's dybde fra gadeniveau (Figur 21). Feltet lå midt i højre kørebane ved Slotsholmsgade.

Figur 21. ZT1490. *Københavns Museum.*

Mestendels af sedimentet bestod af SD1512, som udgjorde gråhvidt og grågult grus og sand nedhældt i forbindelse med moderne anlægsaktiviteter. I profilen i den nordlige del af feltet kunne SD1510 anes, som udgjorde homogent gråbrunt leret sand, med dertil inklusioner af røde teglnister og dele af flensborgsten samt kalkfragtmenter (Figur 22). Denne lå over en mindre sekundært deponeret kampesten SS1500. SS1500 kunne formodentligt stamme fra Boldhuset (Figur 16) eller være en re-deponeret rest fra nedrivningen af banken som lå ud fra Børsen i 1800-tallet. Under SS1500 optrådte SD1505, som var et lokalt opfyldslag registeret som homogent gråbrunt leret sand, som indeholdt inklusioner flensborgsten, røde teglnister og småsten. Nederst i feltet blev der påtruffet en rektangulær kvaderhugget granitsten/blok, SS1494 (Figur 23). Dersom der ikke skulle graves dybere, kunne bunden af denne ikke findes, andet end at det kunne konstateres at blokken stak dybere end 20 cm. Størrelsesmæssigt mindede det meget om fundamentet, som ses i den eksisterende bygning ved Børsen og Slotsholmsgade 4, bygget 1620'erne, hvoraf dens nuværende udseende stammer fra 1883.

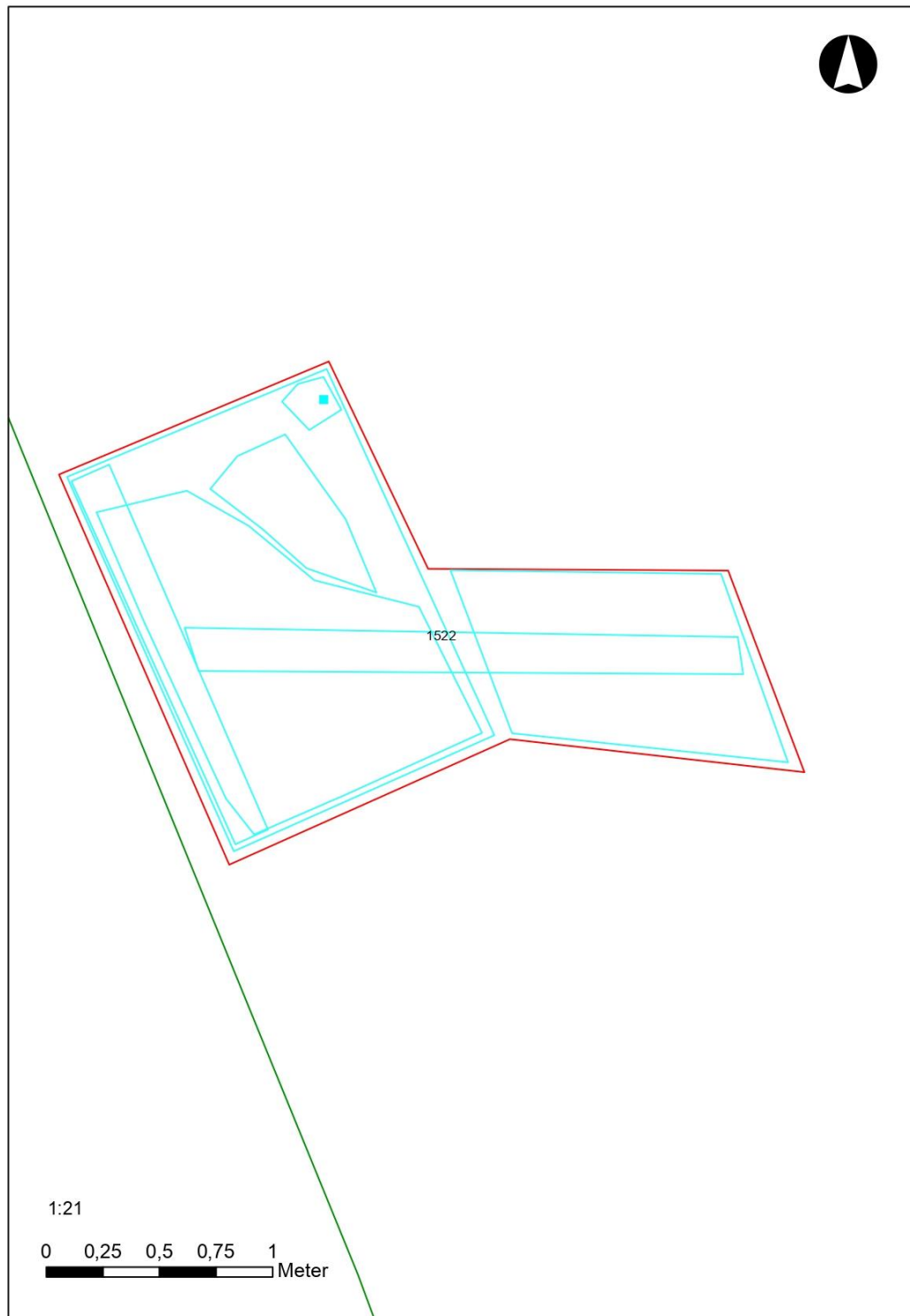
Figur 22. IMG_0685: I200169. Kontekstfoto af mørk opfyldslag SD1510. *Københavns Museum.*

Figur 23. IMG_0691: I200175. Kontekstfoto af afrenset SS1494, granitfundament. *Københavns Museum*.

Vedr.: ZT1522

ZT1522 blev gravet ned til 1,5m's dybde fra gadeniveau (Figur 24). Feltet lå tættest ved indgangen til Christiansborg ved svinget i Slotholmsgade mod Børsgade.

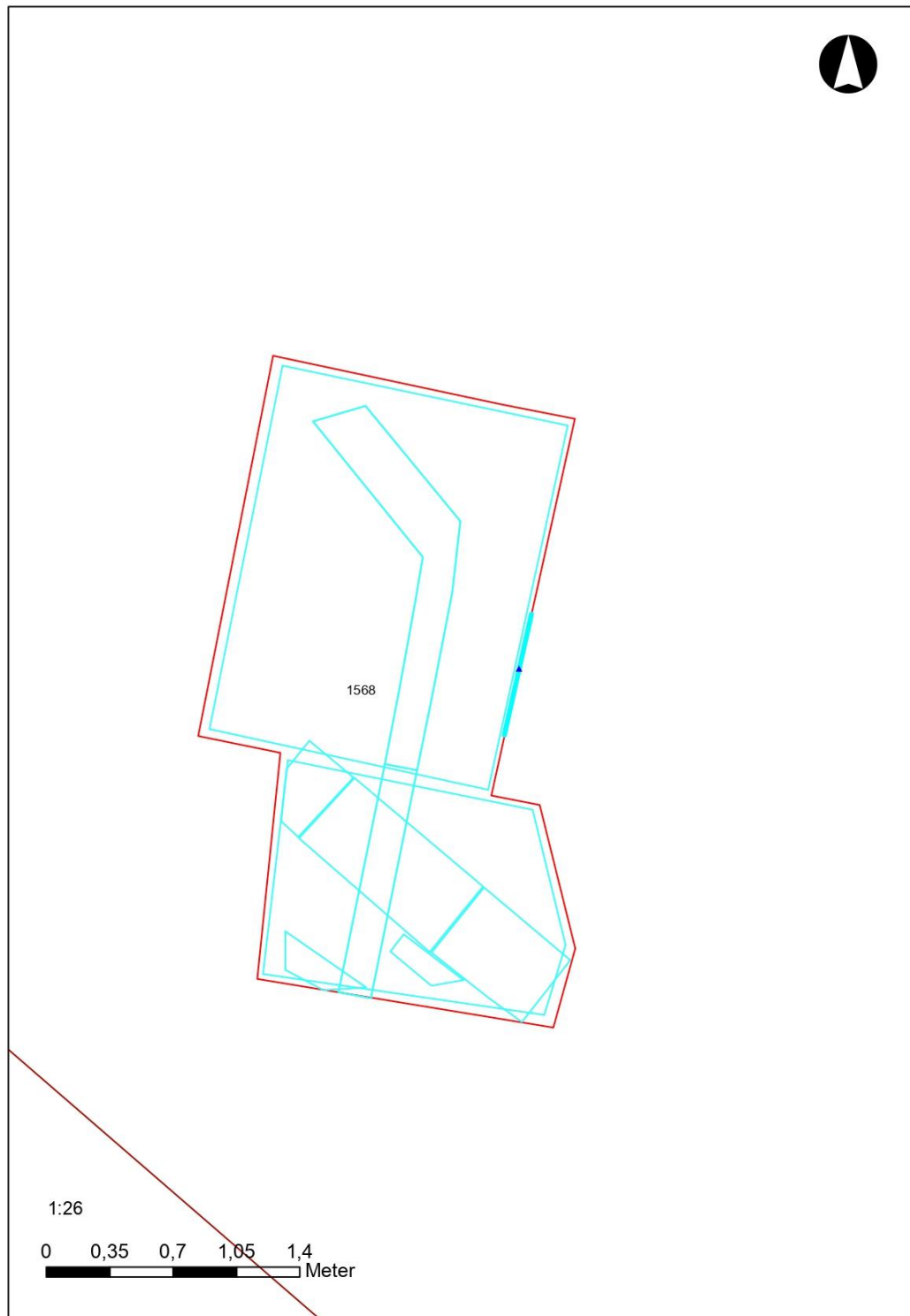

Figur 24. ZT1522. Københavns Museum.

Feltet bar præg af omfattende moderne anlægsarbejde med de tværgående rør SM1526 og SM1539. Dertil bestod sedimentet ned til 1,5m overvejende af recente fyldskifter i form af: SD1530 som udgjorde et gråhvidt sandet opfyldslag/ sættelag. SD1553 som var et omrodet opfyldslag i bunden af ZT1522 ved siden af SM1544. Laget bestod af hvidt sand til gråbrunt leret sand, med inklusioner af røde teglsten. SD1564 som var homogent gråbrunt leret sand, lå omkring SM1539. I 1,5m's dybde lå i det meste af feltet, et fundament af moderne muremesterbeton registeret som SM1544. I det nordligste hjørne af ZT1522 kunne et mindre brokkelag anes, som bestod af fragmenterede munkesten og mørtel, SD1535. Under dette optrådte en mindre formodentligt bortgravet rest af et kulturlag SD1543. Denne udgjorde heterogent/spættet mørkt gråbrunt og sortbrunt organisk ler med inklusioner af rødt tegl og trækul.

Vedr.: ZT1568

Feltet blev gravet ned til 1,5m's dybde fra gadeniveau (Figur 25). Feltet lå 60cm vest for ZT1490, i højre kørebane ved Slotsholmsgade.

Figur 25. ZT1568. Københavns Museum.

I den nordøstlige del af feltkanten blev der i profilen og under de recente indslag påtruffet et brandlag i form af SD1720. Denne udgjorde løst homogent sortgråt sandet organisk/sod og aske, med inklusioner af småsten, knogler, små slaggeklumper og enkelte røde teglnistre. Der blev i den forbindelse udtaget en jordprøve (PM1726). Der er dog ikke foretaget yderligere med jordprøven i den forbindelse. I 1,5m's dybde blev der påtruffet et forløb af sandstensblokke i en NV-SØ gående retning. Disse blev registeret som SS1650, SS1660 og SS1664, var rektangulære og tilhuggede, hvoraf der var mørtel oven på SS1660. Et mindre 20cm's hul blev gravet syd for og langs den midterste (SS1660) og sydøstlige sandstensblok (SS1650), i håbet om at finde bunden. Dette lykkedes dog ikke og disse formodes derfor at fortsætte dybere. I hullet blev der 5 cm fra SS1660's overflade påtruffet et mørkt gråbrunt heterogent diffust afgrænset sandet lerlag, der tolkedes som et ældre opfyldslag (SD1672). Dog skulle der ikke graves dybere, men det bør ved fremtidige undersøgelser holdes for øje, at der kan optræde potentielle mørke opfyldslag 1,55 cm fra gadeniveau. Det skal indskydes, at de 3 erkendte sandstensblokke kunne stamme fra en massiv kabelboks, da den lige såvel kunne minde om dette.

Vedr.: ZT1568

ZT1588 blev gravet ned til 2,2m fra gadeniveau i de nordøstligste sektioner med gradueret stigning til 1,5m mod SV og 40-60cm hen over broen. Grøften lå ud fra Holmens Kirke nært fortovet og fortsatte hen over Holmens Bro for dertil at slutte sig til ZT1523. Se figur 26.

Figur 26. ZT1588. Københavns Museum.

Det var en gennemgående udfordring at lokalisere røret hvori der skulle burstes, da denne var anlagt under op imod 8-9 ledninger og rør samt dertil en hovedkloak. Af den grund skulle nedslagene gentages flere gange. Af moderne indslag er registeret SM1605, SM1609, SM1614, SM1682, SM1699, SM1703, SM1731, SM1738 og SM1743. Disse indebar kloakering, metalrør og elkabler. Det meste af sedimentet i grøften udgjorde moderne recent opfyld registeret som SD1596, beskrevet som vekslende mellem grågult grus/sand og gråbrunt leret sand med inklusioner af sten, rødt tegl, trækul og keramik-kloak fragmenter. Dertil SD1748 registeret som recent gråhvidt sand. I den nordøstlige del af ZT1588 blev der i sektionen tættest på Holmens Kirke påtruffet recent heterogent gråbrunt leret sand registeret som SD1685 og under dette SD1688, som er registeret som heterogent mørkt gråsort sandet organisk opfyldslag med inklusioner af tagsten. I den nordøstlige sektion blev der ligeledes indmålt 2 bundkoter, B1618 og B1694.

9 Sammenfatning

Udgravningerne viste omfattende moderne indslag af rørlægninger foretaget i flere etaper, Der blev påtruffet mulige ældre opfyldslag i de felter nær Christiansborg samt Holmens Kirke i 1,5-2m's dybde med fragmenterede skår af yngre rødgoods. Dertil en formodet bolværksrest i ca. 2m fra gadeniveau og 4,5m fra den nuværende kajkant. Fundet af en sekundært aflejret og opløst bolværkspæl tydede på, at de moderne anlægsaktiviteter har påtruffet faste fortidsminder på et udefineret tidspunkt. Dette bevidnes også af det påtrufne murstensfundament der tolkedes som formodentligt at stamme fra 1600-tallets Boldhus. Her var der omfattende forstyrrelser også i forbindelse med fundamentet, der ganske tydeligt har været eksponeret tidligere på et vist tidspunkt. Fundamenter og bolværksdel blev bevaret *in situ*. Samlet set forelægger der fortsat potentiale for fund af kulturhistoriske levn, dog i dybden 1,5m og nedefter. Dette er uvurderlig viden for kommende anlægsarbejder og den følgende arkæologiske indsats.

Området har fra tidligere gravninger vist sig yderst interessant og med tykke kulturlag samt konstruktioner, der kan henføres til bydelens anlæggelse og udnyttelse.

10 Fremtidigt arbejde

Ved fremtidige arbejder i Slotsholmsgade, Børsgade, Christiansborg Slotsplads, Holmens Bro, Holmens Kanel og de tilhørende områder vil Københavns Museum som udgangspunkt anbefale en forundersøgelse (overvågning) af arbejdet. Det som følge af påtrufne potentielle historiske opfyldslag i 1,5m's dybde og nedefter samt fundamenter og bolværkssegmenter.

11 Litteratur

Dahl, B. W. 2017: *Til Rigets forsvar og Byens gavn - Københavns byplanlægning 1600 – 1728*. Museum Tusulanums Forlag.

Olden-Jørgensen, S 2011: *Stormen på København 1659 – Et Københavns Og Nationalist Erindringssted Gennem 350 år*. Det Kongelige Bibliotek.

Simonsen, R. 2012: *KBM3925 Slotsholmen*. Beretning fra Københavns Museum.

Steineke, M. 2020: *KBM4158 Christiansborg Slotsplads*. Beretning fra Københavns Museum.

Winding, K. (Ukendt årstal): *Det daglige liv i København mellem 1650 og 1700*. Fra artikelsamlingen. Fra artikelsamlingen 'København'.

Vibæk, J. (Ukendt årstal): *Økonomisk nedgangstid i København*. Fra artikelsamlingen. Fra artikelsamlingen 'København'.

Links:

<http://www.hovedstadshistorie.dk/christianshavn/christianshavn/>.

<https://www.lexabc.dk/87/absalons-borg>.

<https://historiskatlas.dk/>.

12 Fotoliste

Intrasisld	Navn	Beskrivelse	Set fra	Fotodato	Fotograf
200001	IMG_0515	Genopfyldt grøft ZT1013 ud for port til Slotsholmsgade nr. 6.	Sydøst	08-02-2021	AMS
200002	IMG_0516	Grøft ZT1000, genopfyldt vest del. Udfør Slotsholmsgade nr. 10.	Nordvest	08-02-2021	AMS
200003	IMG_0517	Grøft ZT1000, delvist genopfyldt.	Nordvest	08-02-2021	AMS
200004	IMG_0518	Grøft ZT1000, øst del med vandrør og div. andre kabler i fyld SD2021.	Nordvest	08-02-2021	AMS
200005	IMG_0519	Grøft ZT1000, øst del med vandrør.	Nordvest	08-02-2021	AMS
200006	IMG_0520	Grøft ZT1000.	Sydøst	08-02-2021	AMS
200007	IMG_0521	Oversigtsfoto, grøft ZT1022.	Syd	15-02-2021	NJ
200008	IMG_0522	Oversigtsfoto, grøft ZT1022, afrømning af asfalt.	Syd	17-02-2021	CF
200009	IMG_0523	ZT1022, sættelag af grus og sand under tyk asfalt.	Syd	17-02-2021	CF
200010	IMG_0524	ZT1022, sættelag af grus og sand under tyk asfalt.	Sydvest	17-02-2021	CF
200011	IMG_0525	Oversigtsfoto af sving fra Børsgade og ned ad Slotsholmsgade.	Nord	17-02-2021	CF
200012	IMG_0526	Oversigtsfoto af ZT1022.	Syd	17-02-2021	NJ
200013	IMG_0527	Arbejdsfoto af NCC som graver ZT1022.	Syd	17-02-2021	NJ
200014	IMG_0528	Detalje foto af ZT1022, sættelag SD1067 grus og sand.	Syd	17-02-2021	NJ
200015	IMG_0529	Oversigtsfoto/ arbejdsfoto ved ZT1022.	Sydvest	17-02-2021	NJ
200016	IMG_0530	Detalje foto af nyopdaget munkestensmurværk i ZT1022.	Sydvest	17-02-2021	CF
200017	IMG_0531	Detalje foto af nyopdaget munkestensmurværk i ZT1022.	Sydvest	17-02-2021	CF
200018	IMG_0532	Detalje foto af nyopdaget munkestensmurværk i ZT1022.	Sydvest	17-02-2021	CF
200019	IMG_0533	Detalje foto af nyopdaget munkestensmurværk i ZT1022.	Sydvest	17-02-2021	CF
200020	IMG_0534	Oversigtsfoto af opfyld i grøft.	Vest	17-02-2021	CF
200021	IMG_0535	Oversigtsfoto af opfyld i grøft.	Vest	17-02-2021	CF
200022	IMG_0536	Oversigtsfoto af opfyld i grøft.	Nordvest	17-02-2021	CF
200023	IMG_0537	Oversigtsfoto af opfyld i grøft.	Nordvest	17-02-2021	CF
200024	IMG_0538	Nedbrydning af væg mhp. at eksponere mulig mur.	Vest	17-03-2021	CF

200025	IMG_0539	Moderne kabelboks i beton, som løber på tværs af ZT1022.	Sydvest	17-02-2021	NJ
200026	IMG_0540	Moderne kabelboks i beton, som løber på tværs af ZT1022.	Syd	17-02-2021	CF
200027	IMG_0541	Moderne kabelboks i beton, som løber på tværs af ZT1022.	Syd	17-02-2021	CF
200028	IMG_0542	Moderne kabelboks i beton, som løber på tværs af ZT1022.	Syd	17-02-2021	CF
200029	IMG_0543	Moderne kabelboks i beton, som løber på tværs af ZT1022.	Syd	17-02-2021	CF
200030	IMG_0544	SS1053, SS1060 i ZT1022.	Nordvest	18-02-2021	CF
200031	IMG_0545	SS1053, SS1060 i ZT1022.	Nordvest	18-02-2021	CF
200032	IMG_0546	SS1053, SS1060 i ZT1022.	Nordvest	18-02-2021	CF
200033	IMG_0547	SS1053, SS1060 i ZT1022.	Nordvest	18-02-2021	CF
200034	IMG_0548	SS1053, SS1060 i ZT1022.	Nordvest	18-02-2021	CF
200035	IMG_0549	SS1053, SS1060 i ZT1022.	Nordvest	18-02-2021	CF
200036	IMG_0550	SS1079, SS1088, SD1109 og SD1067.	Nordvest	18-03-2021	CF
200037	IMG_0551	SS1079, SS1088, SD1109 og SD1067.	Nordvest	18-02-2021	CF
200038	IMG_0552	SS1079, SS1088, SD1109 og SD1067.	Nordvest	18-02-2021	CF
200039	IMG_0553	SS1079, SS1088, SD1109 og SD1067.	Nordvest	18-02-2021	CF
200040	IMG_0554	SS1079, SS1088, SD1109 og SD1067.	Nordvest	18-02-2021	CF
200041	IMG_0555	SS1079, SS1088, SD1109 og SD1067.	Nordvest	18-02-2021	CF
200042	IMG_0556	SS1079, SS1088, SD1109 og SD1067.	Nordvest	18-02-2021	CF
200043	IMG_0557	SS1079, SS1088, SD1109 og SD1067.	Nordvest	18-02-2021	CF
200044	IMG_0558	Grøft ZT1120, recent opfyldslag med ledninger.	Sydvest	18-02-2021	CF
200045	IMG_0559	Grøft ZT1120, recent opfyldslag med ledninger.	Øst	18-02-2021	CF
200046	IMG_0560	Grøft ZT1120, recent opfyldslag med ledninger.	Syd	18-02-2021	CF
200047	IMG_0562	Oversigtsfoto, optagelse af SS1060 kampesten.	Nordvest	18-02-2021	CF
200048	IMG_0563	Oversigtsfoto, optagelse af SS1060 kampesten.	Sydvest	18-02-2021	CF
200049	IMG_0564	Oversigtsfoto, optagelse af SS1060 kampesten.	Sydvest	18-02-2021	CF
200050	IMG_0565	Oversigt af SS1079 og SS1088.	Sydvest	18-02-2021	CF
200051	IMG_0566	Østlige hjørne af ZT1022, brokkelag.	Vest	18-02-2021	CF
200052	IMG_0567	Østlige hjørne af ZT1022, brokkelag.	Vest	18-02-2021	CF
200053	IMG_0568	Ny kampesten under kryds af rør, SS1165.	Sydvest	18-02-2021	CF
200054	IMG_0569	Ny kampesten under kryds af rør, SS1165.	Øst	18-02-2021	CF

200055	IMG_0570	Ny kampesten under kryds af rør, SS1165.	Øst	18-02-2021	CF
200056	IMG_0571	Nr. 2 ny kampesten under kabelboks, SS1160.	Nordøst	18-02-2021	CF
200057	IMG_0572	Nr. 2 ny kampesten under kabelboks, SS1160.	Nordøst	18-02-2021	CF
200058	IMG_0573	Nr. 2 ny kampesten under kabelboks. SS1160 til venstre og SS1165 til højre.	Øst	18-02-2021	CF
200059	IMG_0574	Nr. 2 ny kampesten under kabelboks. SS1160 til venstre og SS1165 til højre.	Øst	18-02-2021	CF
200060	IMG_0575	Nr. 2 ny kampesten under kabelboks. SS1160 til venstre og SS1165 til højre.	Øst	18-02-2021	CF
200061	IMG_0576	Nr. 2 ny kampesten under kabelboks. SS1160 til venstre og SS1165 til højre.	Øst	18-02-2021	CF
200062	IMG_0577	Nr. 2 ny kampesten under kabelboks. SS1160 til venstre og SS1165 til højre.	Øst	18-02-2021	CF
200063	IMG_0578	Oversigtsbillede, udvidelse af ZT1022 til L-form.	Sydvest	19-02-2021	CF
200064	IMG_0579	Graveudstyr til maskine.	Sydvest	19-02-2021	CF
200065	IMG_0580	Oversigtsbillede af udvidelse af felt ZT1022.	Sydvest	19-02-2021	CF
200066	IMG_0581	Arbejdsbillede.	Syd	19-02-2021	CF
200067	IMG_0582	Arbejdsbillede.	Sydvest	19-02-2021	CF
200068	IMG_0583	Arbejdsbillede.	Sydvest	19-02-2021	CF
200069	IMG_0584	SØ profil i ZT1022.	Nordvest	19-02-2021	CF
200070	IMG_0585	SØ profil i ZT1022.	Nordvest	19-02-2021	CF
200071	IMG_0586	SØ profil i ZT1022.	Nordvest	19-02-2021	CF
200072	IMG_0587	SØ profil i ZT1022.	Nordvest	19-02-2021	CF
200073	IMG_0588	SØ profil i ZT1022.	Nordvest	19-02-2021	CF
200074	IMG_0589	SØ profil i ZT1022.	Nordvest	19-02-2021	CF
200075	IMG_0590	Optaget kampesten SS1088 og SS1060.	Nordvest	19-02-2021	NJ
200076	IMG_0591	Optaget kampesten SS1088 og SS1060.	Nordvest	19-02-2021	NJ
200077	IMG_0592	Oversigt over lag ZT1022 (Modsatte side).	Syd	19-02-2021	CF
200078	IMG_0593	Oversigt over lag ZT1022 (Modsatte side).	Syd	19-02-2021	CF
200079	IMG_0594	Oversigt over lag ZT1022 (Modsatte side).	Sydvest	19-02-2021	CF
200080	IMG_0595	Oversigt over lag ZT1022 (Modsatte side).	Sydvest	19-02-2021	CF
200081	IMG_0596	ZT1225 oversigt.	Nordvest	19-02-2021	CF
200082	IMG_0597	ZT1225 oversigt.	Nordvest	19-02-2021	CF
200083	IMG_0598	Oversigtsfoto ZT1225, og SM1245 stikker ud af profil forinden fuld eksponering.	Nord	19-02-2021	NJ
200084	IMG_0599	Arbejdsfoto af opskæring ved Børsgade/ Holmens bro.	Syd	22-02-2021	CF
200085	IMG_0600	Arbejdsfoto af opskæring ved Børsgade/ Holmens bro.	Syd	22-02-2021	CF
200086	IMG_0601	Arbejdsfoto af grøft ZT1253.	Øst	22-02-2021	CF

200087	IMG_0602	Arbejdsfoto af grøft ZT1253.	Sydvest	22-02-2021	CF
200088	IMG_0603	Arbejdsfoto af grøft ZT1253.	Sydøst	22-02-2021	CF
200089	IMG_0604	Arbejdsfoto af grøft ZT1253.	Øst	22-02-2021	CF
200090	IMG_0605	Arbejdsfoto af grøft ZT1253.	Sydøst	22-02-2021	CF
200091	IMG_0606	Arbejdsfoto af grøft ZT1253.	Øst	22-02-2021	CF
200092	IMG_0607	ST1284 planke, ligger i SD1294.	Øst	23-02-2021	CF
200093	IMG_0608	ST1284 planke, ligger i SD1294.	Øst	23-02-2021	CF
200094	IMG_0609	ST1284 planke, ligger i SD1294.	Øst	23-02-2021	CF
200095	IMG_0610	ST1284 planke, ligger i SD1294.	Øst	23-02-2021	CF
200096	IMG_0611	Arbejdsbillede i ZT1253+planke ST1284 oversigt.	Sydvest	23-02-2021	CF
200097	IMG_0612	Arbejdsbillede i ZT1253+planke ST1284 oversigt.	Sydvest	23-02-2021	CF
200098	IMG_0613	ST1284 planke, ligger SD1294.	Vest	23-02-2021	CF
200099	IMG_0614	ST1284 planke, ligger i SD1294, afrenset.	Øst	23-02-2021	CF
200100	IMG_0615	ST1284 planke, ligger i SD1294, afrenset.	Øst	23-02-2021	CF
200101	IMG_0616	ST1284 planke, ligger i SD1294, afrenset.	Øst	23-02-2021	CF
200102	IMG_0617	ST1284 planke, ligger i SD1294, afrenset, afskåret af SM1297, rør.	Øst	23-02-2021	CF
200103	IMG_0618	ST1284 planke, ligger i SD1294, afrenset, afskåret af SM1297, rør.	Øst	23-02-2021	CF
200104	IMG_0619	ST1284 planke, ligger i SD1294, afrenset, afskåret af SM1297, rør.	Øst	23-02-2021	CF
200105	IMG_0620	ST1284 planke, ligger i SD1294, afrenset, afskåret af SM1297, rør.	Øst	23-02-2021	CF
200106	IMG_0621	ST1284 planke, ligger i SD1294, afrenset, afskåret af SM1297, rør.	Øst	23-02-2021	CF
200107	IMG_0622	ST1284 planke, ligger i SD1294, afrenset, afskåret af SM1297, rør.	Øst	23-02-2021	CF
200108	IMG_0623	SD1298, blåler direkte under ST1284 planken.	Øst	23-02-2021	CF
200109	IMG_0624	SD1298, blåler direkte under ST1284 planken.	Øst	23-02-2021	CF
200110	IMG_0625	SD1298, blåler direkte under ST1284 planken.	Øst	23-02-2021	CF
200111	IMG_0626	Arbejdsfoto.	Øst	23-02-2021	CF
200112	IMG_0627	Arbejdsfoto.	Nordøst	23-02-2021	CF
200113	IMG_0629	Oversigt af lille del af ZT1253, arbejdsfoto.	Nordvest	23-02-2021	CF
200114	IMG_0630	Oversigt af lille del af ZT1253, arbejdsfoto.	Nord	23-02-2021	CF
200115	IMG_0631	Nordlige del af ZT1253, arbejdsfoto.	Nordøst	24-02-2021	CF

200116	IMG_0632	Nordlige del af ZT1253, arbejdsfoto.	Nord	24-02-2021	CF
200117	IMG_0633	Nordlige del af ZT1253, arbejdsfoto, fremgravning af rør.	Syd	25-02-2021	CF
200118	IMG_0634	Nordlige del af ZT1253, arbejdsfoto, fremgravning af rør.	Sydvest	25-02-2021	CF
200119	IMG_0635	Nordlige del af ZT1253, arbejdsfoto, fremgravning af rør.	Øst	25-02-2021	CF
200120	IMG_0636	Arbejdsfoto, tildækning af ZT1253 nordlig.	Nord	25-02-2021	CF
200121	IMG_0637	Arbejdsfoto, tildækning af ZT1253 nordlig.	Nordvest	25-02-2021	CF
200122	IMG_0638	Sporvognskinne i ZT1253.	Nord	25-02-2021	NJ
200123	IMG_0639	Sporvognskinne i ZT1253.	Nord	25-02-2021	NJ
200124	IMG_0640	Løs stolpe ST1344 i ZT1253.	Vest	25-02-2021	NJ
200125	IMG_0641	Løs stolpe ST1344 i ZT1253.	Vest	25-02-2021	NJ
200126	IMG_0642	Løs stolpe ST1344 i ZT1253.	Syd	25-02-2021	NJ
200127	IMG_0643	Løs stolpe ST1344 i ZT1253.	Syd	25-02-2021	NJ
200128	IMG_0644	Løs stolpe ST1344 i ZT1253.	Syd	25-02-2021	NJ
200129	IMG_0645	Løs stolpe ST1344 i ZT1253.	Vest	25-02-2021	NJ
200130	IMG_0646	Løs stolpe ST1344 i ZT1253.	Vest	25-02-2021	NJ
200131	IMG_0647	Løs stolpe ST1344 i ZT1253 + optaget af felt.	Vest	25-02-2021	CF
200132	IMG_0648	Løs stolpe ST1344 i ZT1253 + optaget af felt.	Vest	25-02-2021	NJ
200133	IMG_0649	Løs stolpe ST1344 i ZT1253 + optaget af felt, med markering af hvor der skal tages dendroprøve.	Vest	25-02-2021	NJ
200134	IMG_0650	Løs stolpe ST1344 i ZT1253 + optaget af felt, med markering af hvor der skal tages dendroprøve.	Vest	25-02-2021	NJ
200135	IMG_0651	Løs stolpe ST1344 i ZT1253 + optaget af felt, med markering af hvor der skal tages dendroprøve.	Vest	25-02-2021	NJ
200136	IMG_0652	Oversigtsfoto ZT1253, midt på.	Nordvest	08-03-2021	CF
200137	IMG_0653	Oversigtsfoto ZT1253, midt på.	Nordvest	08-03-2021	CF
200138	IMG_0654	Viser jordlag i ZT1253.	Nordøst	08-03-2021	CF
200139	IMG_0655	Viser jordlag i ZT1253.	Nordøst	08-03-2021	CF
200140	IMG_0656	Oversigtsfoto ZT1253.	Nordvest	08-03-2021	CF
200141	IMG_0657	Oversigtsfoto ZT1253.	Nordvest	08-03-2021	CF
200142	IMG_0658	Oversigtsfoto ZT1253.	Nordvest	08-03-2021	CF
200143	IMG_0659	Oversigt jordlag/ opfyldslag SD1329 i ZT1253.	Nordvest	09-03-2021	CF

200144	IMG_0660	Oversigt jordlag/ opfyldslag SD1329 i ZT1253.	Nordvest	09-03-2021	CF
200145	IMG_0661	Oversigt jordlag/ opfyldslag SD1329 i ZT1253.	Nordvest	09-03-2021	CF
200146	IMG_0662	Oversigt jordlag/ opfyldslag SD1329 i ZT1253.	Nordvest	09-03-2021	CF
200147	IMG_0663	Oversigt funderingslag SD1393 i bunden af ZT1253, midt.	Sydøst	09-03-2021	CF
200148	IMG_0664	F1403 i SD1393.	Sydøst	09-03-2021	CF
200149	IMG_0665	F1403 i SD1393.	Sydøst	09-03-2021	CF
200150	IMG_0666	F1403 i SD1393.	Sydøst	09-03-2021	CF
200151	IMG_0667	F1403 i SD1393.	Sydvest	09-03-2021	CF
200152	IMG_0668	Oversigtsfoto af midt i grøft ZT1253, Holmens Bro.	Nordvest	09-03-2021	CF
200153	IMG_0669	Oversigtsfoto af midt i grøft ZT1253, Holmens Bro.	Nordvest	09-03-2021	CF
200154	IMG_0670	Profil i ZT1253, midt i grøft i det sidste smalle stykke.	Vest	09-03-2021	CF
200155	IMG_0671	Udvidet grøft ved toilet, oversigtsfoto ZT1253, N-del.	Nordvest	10-03-2021	CF
200156	IMG_0672	Udvidet grøft ved toilet, oversigtsfoto ZT1253, N-del.	Nordvest	10-03-2021	CF
200157	IMG_0673	Udvidet grøft ved toilet, oversigtsfoto ZT1253, N-del.	Nordvest	10-03-2021	CF
200158	IMG_0674	Udvidet grøft ved toilet, oversigtsfoto ZT1253, N-del.	Nordvest	10-03-2021	CF
200159	IMG_0675	Udvidet grøft ved toilet, oversigtsfoto ZT1253, N-del.	Syd	11-03-2021	CF
200160	IMG_0676	Udvidet grøft ved toilet, oversigtsfoto ZT1253, N-del.	Sydøst	11-03-2021	CF
200161	IMG_0677	Oversigtsfoto/ Arbejdsfoto af ZT1490.	Vest	14-03-2021	CF
200162	IMG_0678	Oversigtsfoto/ Arbejdsfoto af ZT1490.	Vest	14-03-2021	CF
200163	IMG_0679	Oversigtsfoto/ Arbejdsfoto af ZT1490.	Nordvest	14-03-2021	CF
200164	IMG_0680	Oversigtsfoto af afrømning af SD1512.	Syd	14-03-2021	CF
200165	IMG_0681	Oversigtsfoto af afrømning af SD1512.	Syd	14-03-2021	CF
200166	IMG_0682	Oversigtsfoto af afrømning af SD1512.	Syd	14-03-2021	CF
200167	IMG_0683	Oversigtsfoto af afrømning af SD1512.	Syd	14-03-2021	CF
200168	IMG_0684	Kontekstfoto af mærkt opfyldslag SD1510.	Vest	14-03-2021	CF
200169	IMG_0685	Kontekstfoto af mærkt opfyldslag SD1510.	Vest	14-03-2021	CF
200170	IMG_0686	Kontekstfoto af mærkt opfyldslag SD1510.	Vest	14-03-2021	CF
200171	IMG_0687	Kontekstfoto af mærkt opfyldslag SD1510.	Vest	14-03-2021	CF

200172	IMG_0688	Kontekstfoto af mørkt opfyldslag SD1510.	Vest	14-03-2021	CF
200173	IMG_0689	Kontekstfoto af afrenset SS1494, granitfundament.	Øst	14-03-2021	CF
200174	IMG_0690	Kontekstfoto af afrenset SS1494, granitfundament.	Øst	14-03-2021	CF
200175	IMG_0691	Kontekstfoto af afrenset SS1494, granitfundament.	Øst	14-03-2021	CF
200176	IMG_0692	Kontekstfoto af afrenset SS1494, granitfundament.	Øst	14-03-2021	CF
200177	IMG_0693	Kontekstfoto af afrenset SS1494, granitfundament.	Øst	14-03-2021	
200178	IMG_0694	Kontekstfoto af afrenset SS1494, granitfundament.	Øst	14-03-2021	CF
200179	IMG_0695	Kontekstfoto af afrenset SS1494, granitfundament.	Øst	14-03-2021	CF
200180	IMG_0696	Kontekstfoto af afrenset SS1494, granitfundament.	Øst	14-03-2021	CF
200181	IMG_0697	Kontekstfoto af afrenset SS1500 i østlig profil.	Vest	14-03-2021	CF
200182	IMG_0698	Kontekstfoto af afrenset SS1500 i østlig profil.	Vest	14-03-2021	CF
200183	IMG_0699	SD1505 under SS1500 i østlig profil.	Vest	14-03-2021	CF
200184	IMG_0700	SS1500 i østlig profil.	Vest	14-03-2021	CF
200185	IMG_0701	SS1500 i østlig profil.	Vest	14-03-2021	CF
200186	IMG_0702	SS1500 i østlig profil.	Vest	14-03-2021	CF
200187	IMG_0703	SD1505 i bunden af ZT1490.		14-03-2021	CF
200188	IMG_0704	Oversigtsfoto af ZT1490.		14-03-2021	CF
200189	IMG_0705	Oversigtsfoto af ZT1490.	Syd	14-03-2021	CF
200190	IMG_0706	Oversigtsfoto af SS1500.		14-03-2021	CF
200191	IMG_0707	Oversigtsfoto af SS1500.		14-03-2021	CF
200192	IMG_0710	Oversigtsfoto af ZT1490.		14-03-2021	CF
200193	IMG_0711	Østlige profil.	Vest	14-03-2021	CF
200194	IMG_0714	Overgang mellem SS1494 og SD1512.		14-03-2021	CF
200195	IMG_0715	Østlige profil af ZT1490, SS1500.	Vest	14-03-2021	CF
200196	IMG_0716	Opfyldslag i ZT1225.	Sydvest	14-03-2021	CF
200197	IMG_0717	Opfyldslag i ZT1225.	Sydvest	14-03-2021	CF
200198	IMG_0718	Rørlægning og omgivende lag i ZT1225.	Vest	14-03-2021	CF
200199	IMG_0719	Rørlægning og omgivende lag i ZT1225.	Nordvest	14-03-2021	CF
200200	IMG_0720	Oversigtsfoto ZT1522 og recent opfyldslag SD1530.	Nordøst	15-03-2021	CF
200201	IMG_0721	Oversigtsfoto ZT1522 og recent opfyldslag SD1530.	Nordøst	15-03-2021	CF
200202	IMG_0722	Oversigtsfoto ZT1522 og recent opfyldslag SD1530.	Sydvest	15-03-2021	CF
200203	IMG_0723	Oversigtsfoto ZT1522 og recent opfyldslag SD1530.	Sydvest	15-03-2021	CF
200204	IMG_0724	Kulturrestlag i NV-hjørne af ZT1522. Brokkelaget SD1535 og kulturrestlag SD1543 nederst.	Sydvest	15-03-2021	CF
200205	IMG_0725	Kulturrestlag i NV-hjørne af ZT1522. Brokkelaget	Syd	15-03-2021	CF

		SD1535 og kulturrestlag SD1543 nederst.			
200206	IMG_0726	Kulturrestlag i NV-hjørne af ZT1522. Brokkelaget SD1535 og kulturrestlag SD1543 nederst.	Syd	15-03-2021	CF
200207	IMG_0727	Muremesterbetonfundament SM1544 i bunden af ZT1522.	Nord	15-03-2021	CF
200208	IMG_0728	Muremesterbetonfundament SM1544 i bunden af ZT1522.	Nord	15-03-2021	CF
200209	IMG_0729	Recent opfyld, udvidelse SD1564.	Nord	15-03-2021	CF
200210	IMG_0730	Recent opfyld, udvidelse SD1564.	Nord	15-03-2021	CF
200211	IMG_0731	Recent opfyld SD1572 i ZT1568.	Nordvest	15-03-2021	CF
200212	IMG_0732	Recent opfyld SD1572 i ZT1568.	Nordvest	15-03-2021	CF
200213	IMG_0733	Arbejdsfoto ZT1568.	Nord	15-03-2021	CF
200214	IMG_0734	Recent opfyld SD1572 i ZT1568.	Nordvest	15-03-2021	CF
200215	IMG_0735	Rørlægning ZT1568.	Nordvest	15-03-2021	CF
200216	IMG_0736	Rørlægning ZT1568.	Sydøst	15-03-2021	CF
200218	IMG_0737	SD1596 i ZT1588.	Vest	16-03-2021	CF
200219	IMG_0738	SD1596 i ZT1588.	Vest	16-03-2021	CF
200220	IMG_0739	SD1596 i ZT1588.	Vest	16-03-2021	CF
200221	IMG_0740	SD1596 i ZT1588.	Vest	16-03-2021	CF
200222	IMG_0741	SD1596 i ZT1588.	Vest	16-03-2021	CF
200223	IMG_0742	Oversigtsfoto ZT1588.	Vest	16-03-2021	CF
200224	IMG_0743	Oversigtsfoto ZT1588.	Vest	16-03-2021	CF
200225	IMG_0744	Oversigtsfoto ZT1588.	Vest	16-03-2021	CF
200226	IMG_0745	Oversigtsfoto ZT1588.	Vest	16-03-2021	CF
200227	IMG_0746	Oversigtsfoto ZT1588.	Vest	16-03-2021	CF
200228	IMG_0747	Arbejdsfoto ZT1588.	Vest	16-03-2021	CF
200229	IMG_0748	Arbejdsfoto ZT1588.	Vest	16-03-2021	CF
200230	IMG_0749	Arbejdsfoto af ekstra felt ved Holmens Bro, ZT1588.	Vest	16-03-2021	CF
200231	IMG_0750	Oversigtsfoto af ekstra felt ved Holmens Bro, ZT1588, slutfoto.	Nord	16-03-2021	CF
200232	IMG_0751	Oversigtsfoto af ekstra felt ved Holmens Bro, ZT1588, slutfoto.	Nord	16-03-2021	CF
200233	IMG_0752	Oversigtsfoto af ekstra felt ved Holmens Bro, ZT1588, slutfoto.	Nord	16-03-2021	CF
200234	IMG_0753	Arbejdsfoto af ZT1568, ny udvidelse.	Nord	17-03-2021	CF
200235	IMG_0754	Oversigtsfoto åbning af ZT1568, asfalt.	Nord	17-03-2021	CF
200236	IMG_0755	Recent opfyld SD1572 i ny udvidelse.	Nordvest	17-03-2021	CF
200237	IMG_0756	Recent opfyld SD1572 i ny udvidelse.		17-03-2021	CF
200238	IMG_0757	Arbejdsfoto i ZT1568, ny udvidelse.	Nordvest	17-03-2021	CF

200239	IMG_0758	SS1650, SS1660 og SS1664 i bunden af ZT1568.	Nord	17-03-2021	CF
200240	IMG_0759	SS1650, SS1660 og SS1664 i bunden af ZT1568.	Nord	17-03-2021	CF
200241	IMG_0760	SS1650, SS1660 og SS1664 i bunden af ZT1568.	Nord	17-03-2021	CF
200242	IMG_0761	SS1650, SS1660 og SS1664 i bunden af ZT1568.	Nord	17-03-2021	CF
200243	IMG_0762	Oversigtsfoto SS1650, SS1660 og SS1664 i bunden af ZT1568.	Nordvest	17-03-2021	CF
200244	IMG_0763	Oversigtsfoto SS1650, SS1660 og SS1664 i bunden af ZT1568.	Nord	17-03-2021	CF
200245	IMG_0764	Oversigtsfoto SS1650, SS1660 og SS1664 i bunden af ZT1568.	Nord	17-03-2021	CF
200246	IMG_0765	Oversigtsfoto SS1650, SS1660 og SS1664 i bunden af ZT1568.	Nord	17-03-2021	CF
200247	IMG_0766	Oversigtsfoto SS1650, SS1660 og SS1664 i bunden af ZT1568.	Nord	17-03-2021	CF
200248	IMG_0767	Oversigtsfoto SS1650, SS1660 og SS1664 i bunden af ZT1568.	Nord	17-03-2021	CF
200249	IMG_0768	Oversigtsfoto SS1650, SS1660 og SS1664 i bunden af ZT1568.	Nord	17-03-2021	CF
200250	IMG_0769	SD1672 ved siden af SS1650.	Øst	17-03-2021	CF
200251	IMG_0770	SD1672 ved siden af SS1650.	Nord	17-03-2021	CF
200252	IMG_0771	SD1672 ved siden af SS1650.	Nord	17-03-2021	CF
200253	IMG_0772	Oversigtsfoto af SS1650, SS1660 og SS1664.	Øst	17-03-2021	CF
200254	IMG_0773	Oversigtsfoto af SS1650, SS1660 og SS1664.	Øst	17-03-2021	CF
200255	IMG_0774	Elkabler der forstyrrer + rør i ZT1588.	Sydøst	17-03-2021	CF
200256	IMG_0775	Elkabler der forstyrrer + rør i ZT1588.	Sydøst	17-03-2021	CF
200257	IMG_0776	Elkabler der forstyrrer, tæt spunsning + rør i ZT1588.	Sydøst	17-03-2021	CF
200258	IMG_0777	ZT1588 feltudvidelse med SD1685.	Syd	18-03-2021	CF
200259	IMG_0778	ZT1588 feltudvidelse med SD1685.	Syd	18-03-2021	CF
200260	IMG_0779	ZT1588 feltudvidelse med SD1685/ SD1688.	Sydøst	18-03-2021	CF
200261	IMG_0780	ZT1588 feltudvidelse med SD1685/ SD1688.	Sydøst	18-03-2021	CF
200262	IMG_0781	ZT1588 feltudvidelse med SD1685/ SD1688.	Nordvest	18-03-2021	CF

200263	IMG_0782	ZT1588 feltudvidelse med SD1685/ SD1688.	Nordvest	18-03-2021	CF
200264	IMG_0783	Oversigt ZT1588.	Nordvest	18-03-2021	CF
200265	IMG_0784	Vestlige del af ZT1588 med moderne rør og ledninger.	Sydvest	18-03-2021	CF
200266	IMG_0785	Vestlige del af ZT1588 med moderne rør og ledninger.	Sydvest	18-03-2021	CF
200267	IMG_0786	Oversigtsfoto af ledninger og kabler i den vestlige del af ZT1588 på vej over broen.	Øst	18-03-2021	CF
200268	IMG_0787	Oversigtsfoto af ledninger og kabler i den vestlige del af ZT1588 på vej over broen.	Øst	18-03-2021	CF
200269	IMG_0788	Oversigtsfoto af ledninger og kabler i den vestlige del af ZT1588 på vej over broen.	Øst	18-03-2021	CF
200270	IMG_0789	Oversigtsfoto af ledninger og kabler i den vestlige del af ZT1588 på vej over broen.	Øst	18-03-2021	CF
200271	IMG_0790	Arbejdsfoto af nedsætning af rør i ZT1253.	Sydøst	21-03-2021	CF
200272	IMG_0791	Arbejdsfoto af nedsætning af rør i ZT1253.	Sydøst	21-03-2021	CF
200273	IMG_0792	Arbejdsfoto af rørføring ved ZT1253.	Nordøst	22-03-2021	CF
200274	IMG_0793	Arbejdsfoto af rørføring ved ZT1253.	Nordøst	22-03-2021	CF
200275	IMG_0794	Arbejdsfoto ved ZT1568.	Sydøst	22-03-2021	CF
200276	IMG_0795	Arbejdsfoto ved ZT1568.	Sydøst	22-03-2021	CF
200277	IMG_0796	SD1720 i ZT1568.	Nordvest	22-03-2021	NJ
200278	IMG_0797	SD1720 i ZT1568.	Nordvest	22-03-2021	NJ
200279	IMG_0798	Oversigt af underliggende recente rør i bunden af ZT1022.	Vest	23-03-2021	CF
200280	IMG_0799	Oversigt af underliggende recente rør i bunden af ZT1022.	Nordøst	23-03-2021	CF
200281	IMG_0800	Arbejdsfoto af rørnedlæggelse i ZT1522.	Syd	23-03-2021	CF
200282	IMG_0801	Arbejdsfoto af rørnedlæggelse i ZT1522.	Syd	23-03-2021	CF
200283	IMG_0802	Arbejdsfoto af ZT1588 nær broen.	Nordøst	23-03-2021	CF
200284	IMG_0803	Arbejdsfoto af ZT1588 nær broen.	Nordøst	23-03-2021	CF
200285	IMG_0804	Arbejdsfoto af ZT1588 nær broen.	Nordøst	23-03-2021	CF
200286	IMG_0805	Arbejdsfoto af ZT1588 nær broen.	Sydøst	23-03-2021	CF
200287	IMG_0806	Arbejdsfoto af ZT1588 nær broen.	Sydøst	23-03-2021	CF
200288	IMG_0807	Arbejdsfoto af ZT1588 nær broen + betonfundament nær bro.	Nord	23-03-2021	CF

200289	IMG_0808	Arbejdsfoto af ZT1588 nær broen + betonfundament nær bro.	Nord	23-03-2021	CF
200290	IMG_0809	Oversigt af ZT1588 med ledninger.	Nordøst	24-03-2021	CF
200291	IMG_0810	Oversigt af ZT1588 med ledninger.	Nordøst	24-03-2021	CF
200292	IMG_0811	Oversigt af ZT1588 med ledninger.	Nordøst	24-03-2021	CF
200294	IMG_0812	Oversigt af ZT1588 med ledninger.	Nordøst	24-03-2021	CF
200295	IMG_0813	Oversigt af ZT1588 på broen og gravedybde.	Sydvest	24-03-2021	CF
200296	IMG_0814	Oversigt af ZT1588 på broen og gravedybde.	Sydvest	24-03-2021	CF
200297	IMG_0815	Oversigt af ZT1588 på broen og gravedybde.	Sydvest	24-03-2021	CF
200298	IMG_0816	Oversigt af mange rør ved knækket over broen tæt ved Børsgade ZT1588.	Sydøst	24-03-2021	CF
200299	IMG_0817	Oversigt af mange rør ved knækket over broen tæt ved Børsgade ZT1588.	Sydøst	24-03-2021	CF
200300	IMG_0818	Slutfoto af knækket ved ZT1588 som møder ZT1253.	Syd	24-03-2021	CF
200301	IMG_0819	Slutfoto af knækket ved ZT1588 som møder ZT1253.	Sydøst	24-03-2021	CF

13 Anlægsliste

Felter:

Intrasisld	Klasse
1000	Felt
1013	Felt
1022	Felt
1120	Felt
1225	Felt
1253	Felt
1490	Felt
1522	Felt
1568	Felt
1588	Felt

Forstyrrelser:

Intrasisld	Navn	Beskrivelse
1029	Moderne rør	Sort moderne rørnedlægning, som lå i det vestlige hjørne af ZT1022 ved siden af SM1033. Se evt. skitse på kontekstark SS1060.
1033	Moderne rør	Sort moderne rørnedlægning, som lå i det vestlige hjørne af ZT1022, imellem SM1029 og SM1037. Se evt. skitse på kontekstark SS1060.
1037	Moderne rør	Rødt moderne rørnedlægning, som lå i det vestlige hjørne af ZT1022 ved siden af SM1033. Se evt. skitse på kontekstark SS1060.
1041	Moderne vandør	Moderne vandør, som lå på tværs af grøft ZT1022 og gik fra den NV-profil og stoppede lige før den SØ-profil og drejede mod NØ. Har forstyrret et kampestensfundament, som er registeret af flere omgange og har disse nr.: SS1060, SD1067, SS1165 og SS1160. Se evt. skitse på kontekstark SS1060.
1045	Beton kabelboks	Kvadratisk kabelkasse i beton, som løb på tværs af ZT1022 og har forstyrret SS1088 og SS1079. Se skitse på kontekstark SS1060.
1049	Moderne rør	Moderne vandørsledning, som lå direkte ovenpå SS1053 og SS1165 (Munkestensrest) som lå i den SØ-del af grøft ZT1022. Se evt. skitse på kontekstark SS1060.
1136	Moderne ledninger	
1140	Moderne ledninger	
1144	Moderne rør	
1148	Beton fundament	Betonfundament observeret i bunden af ZT1120. Kun indmålt som punkt. NB: kan ikke observeres på nogle billeder.
1245	Moderne vandør	
1265	Kabelkasse i beton	
1269	Vandør	
1280	Nedlagt rør	
1297	Nedlagt rør	

1318	Rødt rør i nordlige ende ad ZT1253	
1322	Vandrør	Moderne ældre vandrør, som løber fra den nordlige ende af ZT1253 og videre ind i den smalle del af grøften. Se evt. skitse på kontekstark SD1329.
1371	Rør - Midt i felt ZT1253	
1375	Vandrør - Midt i felt ZT1253	
1414	Vandrør ved toilet	
1422	Rør ved toilet	
1426	Rør ved toilet	
1449	Rør/ledninger ved toilet	
1453	Ledninger ved toilet	
1470	Betonkasse	
1474	Ledninger	
1478	Kloak	
1484	Betonkasse	
1526	Orange drænrør	
1539	Vandrør	
1544	Muremesterbeton fundament	Muremesterbetonfundament, som lå i bunden af ZT1522 og dækkede det meste af grøften. Tykkelsen på fundamentet kunne ikke måles.
1577	Metalrør, 2 stk.	
1605	Orange elkabler	
1609	Stort metalrør	
1614	Blåt plastik vandrør	
1646	Sort plastikrør	
1682	Rør	Enkelt rør, som stikker ud af ZT1588 sydlig profil i grøftens østlige ende.
1699	Sort plastikrør	Går på tværs af ZT1588.
1703	Orange drænrør	
1731	Elkabel på Holmens bro	
1738	Gult rør	
1743	Metal kabel	

Lag:

Intrasisld	Navn	Beskrivelse
1025	Recent opfyldslag	Homogent gråbrunt sandet og gruset ler, som indeholdt enkelte inklusioner af CBM (Munkesten og lidt flensborgsten), metal og dyreknogler (Ikke hjemtaget). De løse munkestensten stammer formodentlig fra SS1079. SD1025 ligger ujævnt fordelt i hele ZT1022 grundet mange forskellige røredlægninger og har i den forbindelse været optaget og primært genopfyldt adskillige gange. Tolkning; Recent opfyldslag, opblandet med lidt ældre kulturjord.
1067	Sættelag til SS1088	Mørkere heterogent brungråt til plettet gråsort let sandet ler med inklusioner af trækul og røde teglbrokker. Tolkning: Sættelag/fundamentslag til kampestensfundament SS1088. Blev også observeret i bunden af SØ-profil. Se evt. skitse på kontekstark SS1060 og SD1168.
1109	Kulturlagsrest ovenpå SS1079	Mørkt homogent leret organisk sand, som indeholdt inklusioner af trækul, mørtel fra SS1079, yngre rødgoods, rødt tegl, og ildpåvirkede træstumper. Der findes en flydende overgang mellem SD1109 og SS1079, som indeholder meget mere mørtel og har en lysere farve end SD1109 og imellem SD1109 og SD1025 fandtes der mange flere tydelige lagdelinger, som bl.a. består af CBM, mørtel og trækulslag. Se evt. skitse på kontekstark. Fund: F1149 (Yngre rødgoods), F1151 (Større stk. trækul).
1127	Recent opfyldslag i ZT1120	Homogent brungråt leret gruset sand med enkelte inklusioner af CBM. Tolkning: Moderne opfyldslag i forbindelse med adskillige røredlægninger såsom: SM1136, SM1140, SM1144 og SM1148.
1168	Opfyldslag	Homogent mørkt gråbrun leret sand, som indeholdt lidt CBM af både røde og gule tegl. Laget kunne både observeres i den SØ-profil og modsat i det L-formede hjørne. Se evt. skitse på kontekstark SD1060 og SD1168.
1174	Nedbrydningslag/brokkelag	Heterogent CBM-lag, som primært indeholdt fragmenterede munkesten/ røde teglsten og mørtel. Stammer formodentlig fra SS1079 og SS1053. Se evt. skitse på kontekstark SD1168.
1181	Brandlag	Tyndt homogent sort lag bestående af trækul og sod. Ingen andre tydelige inklusioner. Blev observeret i SØ og L-formede profil. Tolkning: Brandlag fra formodentlig 1700-tallet. Se evt. skitse på kontekstark SD1168.
1183	Sandlag / udjævningslag?	Heterogent gråbrunt og leret sand med plamager af gråblåt leret sand. Ingen tydelige inklusioner. Lå oven på sættelag SD1067, som også blev observeret i forbindelse med fundamentet SS1088. se evt. skitse på kontekstark SD1168.

1229	Recent opfyldslag	Homogent gråbrunt sandet ler med inklusioner af CBM, rødt tegl. småsten, lidt knogler, yngre rødgoods (Ikke hjemtaget) og kalk. Lå i den østlige halvdel af ZT1225, over vandrør SM1245. Tolkning: Opfyldslag i forbindelse med rørnedlæggelsen af SM1245. Se evt. skitse på kontekstark SD1229.
1233	Recent opfyldslag	Heterogent gråbrunt og grågult sandet og leret grus, med inklusioner af rødt og gult tegl, keramikkloak fragmenter inkl. plamager af gule sandlommer. Lå i den vestlige halvdel af ZT1225. Tolkning: Moderne opfyldningslag. Se evt. skitse på kontekstark SD1229.
1237	Brokkelag	Fragmenteret rødt tegl, måske også lidt flensborgsten med mørtel. Fremkom i profilen i det vestlige hjørne af ZT1225. Lå ovenover en moderne ledning/rør, som ikke blev registeret med GPS. Tolkning: Moderne brokkelag. Se evt. skitse på kontekstark SD1229.
1257	Recent opfyldslag	Heterogent gråbrunt og grågult opblandet stenet/gruset leret sand. Fandtes i det meste af feltet, som strakte sig langs Holmens Bro, som var meget gennemgravet. Se evt. skitse på kontekstark. Tolkning: Recent opblandet opfyldslag i forbindelse med rørnedlægninger.
1294	Opfyldslag omkring ST1284	Homogent gråbrunt løst-mellem sandet ler med moderat mængde af småsten. Lå i SD1257 vestlige ende, omkring ST1284. Se evt. skitse på kontekstark SD1257. Tolkning: Opfyldslag i forbindelse med anlæggelse af bolværk.
1298	Blålers lag under ST1284 bolværk	Heterogent gråblåt sandet ler med enkelte lyse plamager af sand. Blev kun afdækket ved optagelsen af dendro-prøve fra ST1284 og derfor kan laget ikke beskrives detaljeret. se evt. skitse på kontekstark SD1257.
1300	Opfyldslag i den smalle del af ZT1253	Heterogent gråbrunt og grågult opblandet stenet/gruset leret sand. Fandtes i det meste af feltet, som strakte sig langs Holmens Bro, som var meget gennemgravet. Se evt. skitse på kontekstark. Tolkning: Recent opblandet opfyldslag i forbindelse med rørnedlægninger.
1329	Recent opfyld i hele ZT1253	Homogent lyst gråbrunt leret sand, som indeholder småsten og moderne rødt tegl. Tolkning: Moderne opfyldslag i forbindelse med nedlæggelse af rør. Findes i hele felt ZT1253. Se evt. skitse på kontekstark.
1393	Funderingslag	Homogent gråbrunt/gult, kompakt stenet ler, hvor der i hele laget er blevet observeret 1 lædersko (F1401) og enkelte stk. CBM og yngre rødgoods (Ikke hjemtaget). Laget fremkom en enkelt gang, i bunden af det smalle felt over Holmens Bro og i feltet ved toilettet. Tolkning: Fundamentslag, som ligger oven på formodet bolværk, som ligger længere nede under terræn. Fund: Yngre rødgoods og lædersko (F1401).

1505	Opfyldslag	Homogent gråbrunt leret sand, som indeholdt inklusioner af CBM (flensborgsten), røde teglnister og småsten. Lå i bunden af ZT1490 og under SS1500. Var en anelse omroddet med SD1512. Se evt. skitse på kontekstark SS1494 og SD1505. Tolkning: Redeponeret opfyldslag. Datering nyere tid el. moderne.
1510	Mørkt recent opfyldslag	Homogent gråbrunt leret sand, som indeholdt inklusioner af røde teglnister og nister af flensborgsten samt kalkfragmenter. Ligger ovenpå SS1500 og fortsætter i en nordlig og sydlig retning. Tolkning: Redeponeret moderne opfyldslag. Se evt. skitse på kontekstark SS1494 og SD1505.
1512	Recent opfyldslag	Gråhvidt og grågult grus og sand, som er nedlagt i forbindelse med nedlæggelse af rør. Ses i hele felt ZT1490. Se evt. skitse på kontekstark SS1494.
1530	Recent opfyldslag	Gråhvidt sandet opfyldslag/ sættelag, som lå i hele felt ZT1522.
1535	Rest af brokkelag i profil	Rest af formodet brokkelag, som bestod af fragmenterede munkesten og mørtel. Blev kort observeret i nordlige hjørne/profil af ZT1522. Laget forsvandt under gravning af grøft.
1543	Kulturlagsrest lag i profil	Heterogent/spættet mørkt gråbrunt og sortbrunt organisk ler, kulturlagsrest, som fandtes i det nordlige hjørne/profil af ZT1522. Der blev observeret inklusioner af rødt CBM og trækul, men ikke videre undersøgt. Tolkning: Laget har været redeponeret kulturlag. måske fra 1700-tallet. Ingen daterbare fund. NB: Kun målt ind som punkt. Se evt. skitse på kontekstark SD1543.
1553	Recent opfyldslag	Omroddet opfyldslag i bunden af ZT1522 ved siden af SM1544. Laget i overfladen bestod mest af hvidt sand til gråbrunt leret sand, med inklusioner af røde teglsten. Laget blev ikke videre undersøgt.
1564	Recent opfyldslag	Recent homogent gråbrunt leret sand, som lå omkring SM1539 i udvidelsen af ZT1522.
1572	Recent opfyld, 2 forskellige	Recent opfyldslag, 2 delt. 1) Lyst gråhvidt sand, som lå omkring SM1577 (2) i den nordøstlige ende af ZT1568. 2) Gråbrunt leret sand med inklusioner af rødt tegl, keramik-kloakrør og sten. Ligger i den sydvestlige ende af ZT1568. Se skitse på kontekstark.
1596	Recent opfyldslag i flere faser	Recent opfyldslag i flere faser som veksler imellem grågult grus/sand og gråbrunt leret sand som indeholder inklusioner af sten, rødt tegl, trækul og keramik-kloak fragmenter.
1672	Mørkere opfyldslag langs SS1650	I forbindelse med et prøvehul/røverhul, som blev gravet ved siden af en sandstensblok SS1660, fremkom et mørkere opfyldslag ca. 5cm ned ad siden af blokken (SD1672). Laget blev kun svagt anerkendt uden nogen tydelige inklusioner. Tolkning: Kan være et ældre opfyldslag omkring sandstensblokkene. Ingen prøver blev hjemtaget.

1685	Recent opfyldslag	Recent heterogent gråbrunt leret sand, som fandtes ved ZT1588 østlige ende, omkring bunden. Ikke videre undersøgt.
1688	Ældre opfyldslag	Heterogent mørkt gråsort sandet organisk opfyldslag, som fandtes i bunden af ZT1588 østlige del. Laget var tyndt og indeholdt CBM.
1720	Brandlag	Løst homogent sortgråt sandet organisk/sod og aske. Indeholdt småsten, knogler, små slaggeklumper og måske enkelte røde teglnister. Ingen fund blev hjemtaget. Blev kun observeret i den sydlige profil, som SM1577 lå op ad. Tolkning: Brandlag. Prøve: P1726
1748	Recent opfyldslag i ZT1588	Recent gråhvidt sand.
2021	Løst sandet grus	Fyldt gravet bort inden overvågningen begyndte. Fyldet antages at have været i ZT1000 og ZT1013. Begge grøfter var spunsede. Fyldet lå stadig i en nærliggende container. Det var løst sandet grus, afrettersten og plastik, med små stykker rød og gul tegl. Det virkede moderne.

Sten/ teglkonstruktioner:

Intrasisld	Navn	Beskrivelse
1053	Munkestens fundament	Meget dårligt bevaret murværk af formodet munkesten (Muligvis samme som SS1079) kun fragmenter og smulder tilbage ovenpå SS1060, ingen hele munkesten <i>in situ</i> . Er blevet forstyrret af nedlæggelsen af moderne rør (SM1049). Se evt. skitse på kontekstark SS1060, ZT1022. Tolkning: Murværk, som lå oven på kampestensfundament og er formodentlig del af SS1079, SS1088, SS1160 og SS1165.
1060	Kampesten i fundament	Enkelt kampesten, som kun var synlig i toppen dvs., lå kun synlig i fladen. Målte 47*50*30cm ved optagen. Kampestenen var oval til aflang i formen. Tolkning: Formodentlig del af fundament SS1079, SS1088, SS1160 og SS1165.
1079	Munkestensmurværk til SS1088	Dårligt bevaret munkestensmurværk, som forholdsvis stadig sidder i <i>in situ</i> oven på kampestens fundamentet SS1088. Den del af murværket som stak ud af NØ-profilen var bedst bevaret og anslås at være min. i 2-3 skifter højt. I hvilket forbandt, ikke kunne observeres. Hele murværket var sat i hård mørtel, med tydelige nister af småsten og klumper af kalk. Selve murværket var meget forstyrret af moderne røredlægninger. Murværkets dimensioner: Længde: 36cm, bredde: 166cm, højde: 26cm. Hver enkelte sten i gennemsnit: 25*12*8cm. Se evt. skitse på kontekstark SS1060 og SS1079, ZT1022. Tolkning: Murværk, som lå oven på kampestensfundament og er formodentlig del af SS1079, SS1088, SS1160 og SS1165. Fund: F1119. Prøver: P1118.

1088	3 kampesten i fundament	3 kampesten, som lå på række med en N-S orientering. Ingen synlige bearbejdningsspor, genbrugsspor eller skåltegn. Alle tre kampesten lå <i>in situ</i> på trods af mange moderne forstyrrelser omkring selve fundamentet. Direkte ovenpå SS1088 lå rester af SS1079 (Munkestensmurværk). Den ene kampesten stak ud af NØ-profilen, mens de to andre lå ude i selve grøften ZT1022. Kampestenen i profilen havde disse synlige dimensioner: 34*22 cm. Den mellemste kampesten: 54*40*25 cm. Den yderste kampesten havde disse dimensioner: 55*38*18 cm, men viste sig at være en flad kløvet sten, som lå oven på en anden i selve fundamentet. Den nedre sten er ikke blevet registeret, mens den øverste blev optaget i forbindelse med anlægsarbejdet. Se evt. skitse på kontekstark SS1060 og SS1079, ZT1022. Tolkning: Kampestensfundament og er formodentlig del af SS1079, SS1060, SS1160 og SS1165.
1160	Bearbejdet kampesten	Bearbejdet, større kampesten, som blev fundet i sydlige hjørne af ZT1022 og lå under SM1045. Kampestenens NØ-side og top blev blotlagt og siden havde en meget retvinklet/skrå flad side. Dette tyder på at kampestenen på et tidspunkt har været bearbejdet. Rester af mørtel og munkesten blev observeret på kampestenens nordlige side, som formodentligt støder op til SS1165. Se evt. skitse på kontekstark SS1060 og SS1160, ZT1022. Tolkning: Kampestensfundament og er formodentlig del af SS1079, SS1088, SS1160 og SS1165.
1165	Utilgængelig ny kampesten	Ny kampesten, som kun blev målt ind som punkt med GPS pga. dens utilgængelighed i ZT1022, da den lå under rørsamling SM1049 og SM1045. Form eller størrelse kunne ikke bedømmes, da kun en lille del af dens side var blotlagt, men menes at have ligget direkte op ad sten 3 i SS1088. Se evt. skitse på kontekstark SS1060, ZT1022. Tolkning: Del af kampestensfundament og er formodentlig del af SS1079, SS1088, SS1160 og SS1165.
1494	Kvaderhugget granitstensfundament	Rektangulær kvaderhugget granitsten/blok, som lå i bunden af ZT1490, 150cm under terræn, midt ude i Slotsholmsgade. Kun granitstenens overflade og østlige side blev blotlagt og dens nordlige og sydlige ende fortsatte ind i profilerne. Et røverhul blev gravet på siden af blokken, men granitstenens bund blev ikke nået efter ca. 20cm's dybde. Se evt. skitsetegning på kontekstark SS1494. Tolkning: Muligt <i>In situ</i> fundament fra en tidligere stående bygning, som tidligere har været blotlagt ved nedlæggelsen af moderne rør og derfor var de omkringliggende lag (SD1512) recent opfyldt. NB: Granitblokkens størrelse og kvaderhugget form, minder meget om fundamentet, som ses i Børsen og Slotsholmsgade 4, 1216 København K. Datering: potentielt 1700-tallet.

1500	Forstyrret granitstensfundament	Forstyrret, formodet granit-/beton-/cementfundament, som stak ud af den østlige profil i ZT1490. Fundamentet forsætter ind i den nordlige og sydlige profil. Tolkning: Nyere eller moderne fundament.
1650	Sandstensblokke fundament	3 stk. sandstensblokke, rektangulære og tilhuggede, som fandtes i bunden af ZT1568. Lå formodentlig <i>in situ</i> på trods af moderne forstyrrelser i forbindelse med rørnedlægning. Rester af mørtel fandtes ovenpå SS1660, men ikke de to andre blokke. Alle tre blokke (SS1650, SS1660 og SS1664) er indmålt individuelt i Intrasis, men alle er del af samme fundament. Ovenpå og omkring alle tre blokke lå et recent opfyldslag (SD1572), men ved et prøvehul/røverhul, fremkom et mørkere opfyldslag ca. 5cm nede ad siden af blokken (SD1672). Blokkene er min. 20cm høje, da røverhullet ikke blev gravet dybere, og bunden af blokkene blev ikke anerkendt. Hele fundamentet blev bevaret <i>in situ</i> . Se evt. skitse på kontekstark.
1660	Sandstensblokke fundament	3 stk. sandstensblokke, rektangulære og tilhuggede, som fandtes i bunden af ZT1568. Lå formodentlig <i>in situ</i> på trods af moderne forstyrrelser i forbindelse med rørnedlægning. Rester af mørtel fandtes ovenpå SS1660, men ikke de to andre blokke. Alle tre blokke (SS1650, SS1660 og SS1664) er indmålt individuelt i Intrasis, men alle er del af samme fundament. Ovenpå og omkring alle tre blokke lå et recent opfyldslag (SD1572), men ved et prøvehul/røverhul, fremkom et mørkere opfyldslag ca. 5cm nede ad siden af blokken (SD1672). Blokkene er min. 20cm høje, da røverhullet ikke blev gravet dybere, og bunden af blokkene blev ikke anerkendt. Hele fundamentet blev bevaret <i>in situ</i> . Se evt. skitse på kontekstark.
1664	Sandstensblokke fundament	Kunne ikke afgrænses yderligere grundet trænge forhold og spunsning. Der var risiko for at underminere den med efterfølgende sammenstyrtning. 3 stk. sandstensblokke, rektangulære og tilhuggede, som fandtes i bunden af ZT1568. Lå formodentlig <i>in situ</i> på trods af moderne forstyrrelser i forbindelse med rørnedlægning. Rester af mørtel fandtes ovenpå SS1660, men ikke de to andre blokke. Alle tre blokke (SS1650, SS1660 og SS1664) er indmålt individuelt i Intrasis, men alle er del af samme fundament. Ovenpå og omkring alle tre blokke lå et recent opfyldslag (SD1572), men ved et prøvehul/røverhul, fremkom et mørkere opfyldslag ca. 5cm nede ad siden af blokken (SD1672). Blokkene er min. 20cm høje, da røverhullet ikke blev gravet dybere, og bunden af blokkene blev ikke anerkendt. Hele fundamentet blev bevaret <i>in situ</i> . Se evt. skitse på kontekstark.

Trækonstruktioner:

Intrasisld	Navn	Beskrivelse
1284	Bolværk?	Horisontalt liggende, rektangulær planke som lå i en NNV-SSØ-retning (langs den nuværende Holmens Kanal). Planken var godt bevaret og var ca. 120*21*7,5cm. Den var spejkløvet og havde spor efter brug af økse til at kløve træet og tilvirke planken til dens nuværende form. Planken var ikke fastspændt til underliggende bolværkstømmer, men den lå <i>in situ</i> i et omkringliggende opfyldslag (SD1294). I den SSØ-ende var planken forstyrret af en ældre rørlægning og derved var planken blevet afskåret med et rent snit. Der blev udtaget et stykke af planken til dendro-datering, ca. midt på og resten forblev <i>in-situ</i> . Direkte under planken fremkom et blålerslag (SD1298). Se evt. skitse på kontekstark SD1257 og ST1284. Tolkning: Bolværk. Prøver: PD1296.
1344	Træpæl/stolpe	Løs træpæl/stolpe, fundet i recent opfyld SD1329, midt i det smalle trace ved Holmens Bro (ZT1253). Stolpen havde en cirkulær form, men var mellem-dårligt bevaret og derfor kunne omfanget have været større. L: 110cm og diameter. var ca. 12cm. Den ene ende var skåret over med formodentligt moderne værktøj, mens den anden var knækket. Se evt. skitse på kontekstark. Prøver: PD1351.

Prøver:

Intrasisld	Navn
1118	Mørtelprøve fra SS1079
1296	Dendroprøve fra ST1284
1351	Dendroprøve fra ST1344
1726	Makrofossilprøve fra SD1720

14 Fundliste

Intrasid	Name	Tolkning	Antal
1119	X1, munkesten fra murværket SS1079	Munkesten	1
1149	X2, yngre rødgods fra SD1109	Krukke	1
1151	X3, trækul fra SD1109	Affald	6
1401	X4, lædersko	Sko	1

15 Bilag

Bilag 1:

dendro.dk report 29 : 2021

17 September 2021

Dendrochronological analysis of timber found at Slotsholmsgade, Copenhagen, KBM4918.

Aoife Daly, Ph.d.
Dendro.dk report 29 : 2021
Commissioned by Christian Andreas Flensburg, Museum of Copenhagen.

Two wood samples from timbers found during excavations at Slotsholmsgade, Copenhagen, were submitted for analysis. Both samples are identified as pine (*Pinus* sp.).
Sample pd1296 st1284 (B074001a) contains 64 tree-rings including c. 24 sapwood rings but no bark edge. The sample could not be dated.
Sample pd1351 st1344 contains c. 50 tree-rings and was not analysed further.

Methodology

Measuring and analysis of the material is carried out using the program "DENDRO" (Tyers, 1997) and for the calculation of the *t*-value ("*t*-test") "CROS" (Baillie & Pilcher, 1973) is used. In the analysis master and site chronologies for Northern Europe are consulted. Sapwood is not always recorded on conifer samples. The boundary between heartwood and sapwood on conifers is often difficult to identify with certainty, and because the number of sapwood rings in conifers can vary so greatly, it is not useful to use sapwood statistics to estimate the felling date for the trees, even where sapwood is recorded. Where bark edge is not observed, the felling of the tree is placed at after the outmost preserved tree-ring.

Literature

Baillie, M.G.L. and Pilcher, J.R., 1973. A simple crossdating program for tree-ring research. *Tree-Ring Bulletin* 33, 7-14.
Tyers, I.G., 1997. Dendro for Windows Program Guide, *ARCUS Report* 340, Sheffield.

Catalogue

Filename	sample title and number	rings	start yr.	end yr.	pith	sapwood	bark?	Conversion	extra end	Ave. ring width mm	Interpretation / felling
B074001a	Slotsholmsgade KBM4918 pd1296 st1284 PISY	64			V	24	N	T	N	2.07	undated
not measured	Slotsholmsgade KBM4918 pd1351 st1344 PISY	c. 50									
Conversion: R = radial split plank, T = tangential plank, W = whole timber, S = squared whole timber, H = half timber, Q = quarter timber, O = other conversion. Pith: C = centre, V = less than 5 rings, F = 5 - 10 rings, G = greater than 10 rings. QUSP = <i>Quercus</i> sp., oak. PISY = <i>Pinus</i> sp., pine. PCAB = <i>Picea sp/Larix sp.</i> , spruce/larch. ABAL = <i>Abies</i> sp., fir. FASY = <i>Fagus</i> sp., beech											
Aoife Daly, Ph.D.				17 September 2021							

When quoting these results please add the following:

in publication bibliography/literature lists:	Daly, Aoife, 2021. Dendrochronological analysis of timber found at Slotsholmsgade, Copenhagen, KBM4918. <i>dendro.dk report</i> 2021:29, Copenhagen.
In blogs and social media:	<i>dendro.dk report</i> 2021:29